

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ

Людмила Ніколаєва

**СКЛАДНІ ВИПАДКИ ВЖИВАННЯ І ПЕРЕКЛАДУ
ФРАНЦУЗЬКИХ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИХ
КОНСТРУКЦІЙ**

Київ - 2026

Людмила Ніколаєва. Складні випадки вживання і перекладу французьких лексико-граматичних конструкцій. – К.:, 2026. 105 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 9 від 14 квітня 2026 року)

Рецензенти: *кандидат педагогічних наук доцент Ольга Стрельник*
доцент кафедри германських і романських мов Київського національного лінгвістичного університету

кандидат політичних наук доцент Оксана Запорожець
доцент кафедри міжнародної інформації Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПЕРЕДМОВА

Цей навчальний посібник адресований насамперед студентам III і IV курсів Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, які після опанування базовим курсом французької мови приступають до вивчення нової для них дисципліни – «Теорія та практика перекладу (французька мова)». Метою посібника є актуалізація і розширення знань, умінь і навичок, якими студенти оволоділи раніше, і набуття нових знань і умінь з урахуванням тих лексико-граматичних труднощів, з якими студенти зіткнуться при перекладі актуальних для них текстів суспільно-політичної сфери мовлення, перш за все публіцистичної і наукової.

Посібник складається з чотирьох частин. Перша частина – «Вибір слова із ряду близьких за значенням слів» має на меті уточнення і коригування набутих раніше знань і навичок для правильного використання і перекладу лексики відповідно до контексту. Друга частина присвячена опануванню студентами стійкими словосполученнями і конструкціями, характерними для суспільно-політичної сфери мовлення, їх уживанням і перекладом. Третя частина націлена на розуміння певних структурно-семантичних особливостей французьких речень, які становлять значні труднощі при перекладі. На завершення, у четвертій частині посібника студенти знайомляться із новими для них темами: способи перекладу фразеологізмів, неологізмів, запозичень, зокрема з англійської і латинської мов, що є корисним для студентів, враховуючи як зростаюче розширення міжмовних зв'язків, так і характер фахової спрямованості майбутніх спеціалістів.

Завдання посібника можуть бути запропоновані як для аудиторної роботи, так і позааудиторної. Кожна з частин посібника є самостійною одиницею, тому вони можуть вивчатись послідовно або окремо – за вибором викладача.

ЧАСТИНА ПЕРША

Вибір слова із ряду близьких за значенням слів

DEVOIR 1.1

Дієслова *douter, se douter*

Retenez !

Зверніть увагу на різницю у значеннях дієслів :

douter de qch (douter que) – сумніватись у чомусь

se douter de qch (se douter que) – здогадуватись про щось, припускати, уявляти собі, знати, підозрювати

Ех. 1 :

Il ne se doutait pas que la chose fût déjà réglée. –

Він не знав (не здогадувався, не підозрював), що справа вже вирішена.

Ех. 2 :

Il a refusé ? Je m'en doutais. –

Він відмовився ? Я це припускав.

Ех. 3 :

Je m'en doute de sa joie quand il apprendra cette nouvelle. –

Уявляю собі його радість, коли він дізнається про це.

ВПРАВИ

Traduisez :

1. S'il se doutait bien des grands sujets qui intéressaient ses hôtes, le Président du Conseil n'avait pas été informé par avance des questions qui lui seraient posées.
національного університету імені Тараса Шевченка, які після опанування базовим курсом французької мови приступають до вивчення нової для них дисципліни – «Теорія та практика перекладу (французька мова)». Метою

2. Le ministre britannique s'est prononcé clairement en faveur de la restitution aux Etats arabes de tous les territoires occupés. Cette concession majeure n'est pas, on s'en doute, entièrement désintéressée.

3. Nous ne nous doutons pas alors qu'après le grand prologue de Nuremberg l'oubli viendrait si vite, que de Gaulle, Cherchill, Eisenhower prêteraient la main soit par leur silence, soit par leur complaisance, non seulement au grand pardon à tant de criminels de guerre, mais aussi à une politique qui conduit aujourd'hui à leur réhabilitation.(*E.L. Astier. Les dieux et les hommes*).

4. Le président des Etats-Unis qu'on aurait pu croire suffisamment occupé par d'autres problèmes a profité de l'anniversaire de la capitulation allemande pour signifier qu'il n'oubliait pas pour autant l'Europe. A vrai dire, on s'en doutait.

5. La révolte de mai 1968... a fait de l'étudiant français un contestataire insatisfait, épris d'idéologies, en rupture avec le reste de la population. Les étudiants de 1980 ne correspondent plus à aucun de ces clichés. On s'en doutait un peu. Depuis un ou trois ans certains signes ont montré que cette catégorie sociale subissait une évolution.

DEVOIR 1.2

Прикметники *actuel, présent, contemporain, courant*

Retenez !

Українським прикметникам "теперішній", "сучасний" відповідають французькі слова *actuel, présent contemporain, courant*.

actuel - теперішній, нинішній, сучасний, актуальний (який існує або використовується в момент мовлення):

le langage *actuel*, la mode *actuelle*;

à l'heure *actuelle* - тепер, зараз, в наш час.

présent - теперішній, поточний, що відбувається або має місце у даний момент:

le mois présent - поточний місяць, цей місяць;

les circonstances présentes - дані обставини.

contemporain - сучасний, що має місце в той самий час або належить до однієї епохи:

l'histoire contemporaine - сучасна історія

Corneille et Milton étaient contemporains

courant = actuel, présent - коли мова йде про період часу, в якому знаходишся і який ще не закінчився:

l'année courante, le mois courant

ВПРАВИ

I. Retenez les groupes de mots suivants:

Les problèmes courants - звичайні, повсякденні проблеми;

les problèmes actuels - сьгоднішні проблеми;

les moeurs actuelles - сучасні звичаї;

Les affaires courantes - поточні справи.

II. Traduisez de l'ukrainien en français:

1. Цей вчений - наш сучасник.

2. Наразі наш підрозділ зайнятий іншою проблемою.

3. Роботу треба виконати до кінця поточного місяця.

4. За теперішніх обставин це завдання нездійсненне.

5. Це дуже сучасно.

6. У сучасній французькій мові багато аббревіатур.

DEVOIR 1.3

Іменники "допомога", "підтримка", "сприяння"

Retenez !

Українським іменникам "допомога", "підтримка", "сприяння" відповідають французькі слова *aide*, *appui*, *soutien*, *protection*, *secours*.

aide (f) - допомога, що додається до зусиль того, кому вона надається:

appeler qqn à son aide,

demander l'aide de qqn,

porter l'aide à qqn,

recevoir l'aide de qqn.

aide (f) входить у склад словосполучень

avec l'aide de qqn (за допомогою когось, за сприяння когось),

à l'aide de qqch (за допомогою чогось).

appui (m) (вживане в переносному значенні) - моральна підтримка, допомога, що надається завдяки впливу чи авторитету когось:

avec l'appui moral et l'aide pratique,

sans fortune et sans appui.

soutien (m) вживається в основному тоді, коли йдеться про матеріальну допомогу:

c'est le seul soutien de famille.

protection (f) - підтримка, допомога, а також покровительство і захист, що йдуть від впливової особи, і це забезпечує успіх у будь-якій справі:

protection du chef,

protection de la santé,

sans aucune protection.

secours (m) - допомога в момент небезпеки:

demander un secours à qqn,

aller au secours des naufragés.

ВПРАВИ

I. Apprenez le dicton suivant:

Un peu d'aide fait grand bien.

II. Traduisez de l'ukrainien en français:

1. Атакований батальйон потребує допомоги.
2. Я знаю, що в час журби і смутку ваше добре ставлення до мене буде для мене підтримкою.
3. Без вашої допомоги я б ніколи не зміг виконати цю роботу
4. В час небезпеки кожен з нас, без вагань, прийде до вас на допомогу.
5. З чотирнадцяти років він був єдиною підтримкою для своєї сім'ї.
6. Він зробив блискучу кар'єру завдяки допомозі свого славнозвісного друга.
7. У порту кораблі розвантажуються за допомогою підйимального крана.
8. Цю греблю побудовано за сприяння столичних спеціалістів.
9. З допомогою викладача студенти знайшли помилку у своїх розрахунках.

III. Remplacez les points par les prépositions "avec" ou "à":

1. Le capitaine tâchait de distinguer le navire ... l'aide d'une longue-vue.
2. Notre cercle dramatique a mis en scène une pièce de cet auteur français... l'aide du professeur de langue.
3. Tous les calculs sont effectués ici l'aide de l'intelligence artificielle.
4. ... l'aide de nos ingénieurs il a pu réaliser ses projets.

DEVOIR 1.4

Дієслова *ajourner, retarder, remettre, reporter, renvoyer*

Retenez !

Українському дієслову "відкласти" відповідають французькі дієслова "ajourner", "retarder", "remettre", "reporter", "renvoyer".

ajourner qqch означає відкласти щось на пізніший час (тривалість відстрочки не вказується), затримати здійснення чогось:

ajourner la conférence, le départ, la rencontre.

retarder qqch de... - відкласти на певний термін, затримати на якийсь час:

retarder le départ de trois jours.

Примітка:

1. Українське зворотнє дієслово "затриматися" (прийти із запізненням) передається французькою мовою за допомогою конструкції **être en retard**.

2. Українське словосполучення "запізнитися на потяг" (літак, пароплав тощо) слід перекладати за допомогою дієслова **manquer**:

manquer le train, l'autobus, le tram, etc.

remettre qqch à ... , reporter qqch à ... , renvoyer qqch à ... - відкласти до якогось певного терміну, перенести на більш пізній термін:

remettre la réunion au mois prochain,

reporter la réunion à jeudi prochain,

renvoyer l'examen au 15 janvier.

ВПРАВИ

I. Retenez le dicton:

Il ne faut pas remettre au lendemain ce qu'on peut faire le jour-même.

II. Traduisez de l'ukrainien en français:

1. Засідання було перенесено на п'яту годину вечора.

2. Ми повинні відкласти свій від'їзд на чотири дні.

3. Обговорення законопроекту вирішено перенести на наступну сесію.

4. Не треба відкладати на завтра те, що можна зробити сьогодні.

5. Весілля довелося відкласти.

6. Хвороба дуже затримала розвиток дитини .

7. Твій годинник відстає на п'ять хвилин.

8. Чому ви сьогодні запізнилися?

9. Я мало не запізнився на потяг, але, на моє щастя, відправлення було затримано на п'ять хвилин.

DEVOIR 1.5

Дієслова *appeler, nommer*

Retenez !

Відповідниками українському слову "називати" є французькі дієслова *appeler, nommer*.

appeler qqn, qqch - називати когось, щось; дати, присвоїти ім'я:

appeler l'enfant du nom de son père.

appeler вживається також, коли потрібно визначити, охарактеризувати когось, щось:

on appelle "alpiniste" l'homme qui pratique l'alpinisme.

nommer qqn, qqch - назвати когось, щось. Вважається більш літературним і частіше вживається з метою дізнатись про ім'я, назву тощо:

Comment nommez-vous cette institution?

П р и м і т к а:

1. При перекладі дієслово **appeler** часто замінюється дієсловами **caractériser, qualifier** або змінюється конструкція речення:

Як можна назвати це явище? - *Comment peut-on caractériser (qualifier) ce phénomène? _*

Я не можу назвати її красивою. - *Je ne peux pas dire qu'elle est belle.*

2. Дієслово **appeler** може мати значення "звати, закликати":

Il les a appelés à accomplir leur devoir. - Він закликав їх виконати свій обов'язок.

3. Дієслово **nommer** може мати значення "вимовити ім'я когось, назву чогось" і "призначити на пост, на посаду":

Nommez tous les fleuves de l'Ukraine. - Назвіть усі річки України.

Il a été nommé à ce poste l'année passée. - Він був призначений на цю посаду минулого року.

se rappeler і **se nommer** - називатись, мати ім'я. **Se nommer** може також перекладатись як "назвати своє ім'я, назвати себе, назватися, відрекомендуватись":

Il s'est nommé Bertrand. - Він назвався Бертраном.

porter le titre - називатись, якщо мова йде про назву книги, підручника, лекції:

Notre cours d'aujourd'hui porte le titre "La France et ses anciennes colonies".

- Наша сьогоднішня лекція має назву (називається) "Франція та її колишні колонії".

ВПРАВИ

I. *Apprenez les locutions figées suivantes:*

appeler les choses par leurs noms - називати речі своїми іменами,

être appelé sous les drapeaux - бути призваним до армії.

II. *Traduisez de l'ukrainien en français:*

1. Студент назвав усіх вчених, які внесли свій вклад у розробку цієї проблеми.

2. Як називається ця організація?

3. Як назвали вашу племінницю?

4. Мій улюблений роман називається "Червоне та чорне".

5. Цей роман можна назвати одним з найвідоміших у сучасній французькій літературі.

6. Чому ви не хочете назвати свого імені?

7. Назвіть найкращого студента вашої групи.

8. Покличте його.

9. Підручник, який вам необхідно взяти в бібліотеці, називається "Міжнародне публічне право".

DEVOIR 1.6

Дієслова *apprendre, enseigner, professer, instruire, faire des cours*

Retenez !

Французьке дієслово **apprendre** може означати "навчати", "вчити щось" і "дізнаватись", "довідуватись про щось". У першому сенсі воно є синонімом дієслів *enseigner, professer, instruire, faire des cours*. При цьому:

apprendre qqn à faire qqch передавати комусь знання (найчастіше практичні), якими ця особа раніше не володіла:

On apprend à coudre à une jeune fille;

enseigner qqch à qqn викладати, навчати чогось:

enseigner la physique, la chimie, le droit international;

professer qqch - викладати публічно, особливо, якщо мова йде про університети:

avoir l'habitude de professer;

instruire qqn de qqch - освічувати, інструктувати, наставляти:

On l'instruit de son devoir; faire des cours (de qqch) - читати лекції.

Дієслово **apprendre qqch** у значенні "вивчати щось" є синонімом дієслів *étudier, faire ses études, s'instruire* :

apprendre qqch означає одержати деякі знання, інформацію, вчитись або навчатись чогось:

Il apprend le français;

étudier qqch - вивчати щось для практичного використання знань:

étudier la grammaire, les mathématiques, la géographie;

faire ses études à - вчитись десь:

faire ses études à la faculté de droit (або faire son droit);

s'instruire - навчатись (додає до значення дієслова **apprendre** ідею докладеного зусилля і послідовного, методологічного навчання з метою стати освіченою людиною):

On étudie pour s'instruire.

П р и м і т к и:

1. Не слід плутати значення дієслова **apprendre qqch** - "дізнаватись про щось" зі значенням дієслова **reconnaître** ! Значення дієслова **apprendre qqch** трактується як "одержувати деякі відомості, інформацію про щось, про когось":

J'apprends beaucoup sur vous;

Apprenez que ce n'est pas facile (знайте, що це непросто);

Ne cherchez pas à apprendre son secret (не намагайтесь дізнатися про його таємницю).

reconnaître qqn, qqch означає впізнати когось; виявити в комусь або в чомусь щось знайоме:

Je reconnais cette maison que je n'ai pas vue depuis mon enfance.

2. При перекладі фраз типу "Я дізнався, що...; Як ви про це дізнались?" потрібно вживати тільки дієслово **apprendre**, а не **savoir**:

J'ai appris que...

Comment l'avez-vous appris?

ВПРАВИ

I. *Traduisez du français en ukrainien:*

1. J'apprends chaque jour pour enseigner le lendemain.
2. J'ai appris que vous aviez fait vos études dans le même institut que moi.
3. Cet homme s'est instruit lui-même.
4. Pendant le stage pratique les étudiants apprennent à travailler dans les ateliers, ils se familiarisent avec toutes sortes de machines-outils.
5. On reconnaît l'artiste par son oeuvre.

II. *Traduisez de l'ukrainien en français:*

1. Я знаю, що ви вчитесь на нашому факультеті.
2. Кожного дня ви дізнаєтесь про щось нове.
3. Ви вчитесь читати, писати та розмовляти французькою мовою.
4. Незабаром ви будете викладати історію.
5. Ми дізналися, що він читає лекції тричі на тиждень.

6. Ви його впізнали?

7. Потрібно вас навчити правил гри.

DEVOIR 1.7

Дієслова *s'approcher de qqch, de qqn; approcher de qqch*

Retenez !

Дієслова **s'approcher de qqch, de qqn; approcher de qqch** перекладаються українською мовою однаково: "наближатись", "підходити".

s'approcher має більш конкретне значення руху і вживається з іменниками, що означають живі істоти.

approcher вживається з іменниками, що означають як абстрактні поняття, так і конкретні предмети.

П о р і в н я й т е:

Діти підходять до будинку. - Les enfants s'approchent de la maison.

Наближається зима. - L'hiver approche.

Пароплав наближався до острова, - Le navire approchait de l'île.

ВПРАВИ

I. Remplacez les points par les verbes "approcher" ou "s'approcher" au passé composé:

1. Nous ... du bord de la mer.
2. Le travail ... de la fin.
3. L'heure où d'ordinaire il allait au travail... .
4. Elle ... de ses copines du groupe étudiantin.

II. Traduisez de l'ukrainien en français:

1. Ви забули, що наближаються екзамени?
2. Мені здається, що наближається гроза.
3. Ми боїмося підходити до нього, коли він сердиться.

4. Скажи дітям, щоб вони не підходили до відкритого вікна.
5. Вона підійшла до дверей і подзвонила.
6. Потяг підходив до станції.
7. Він підійшов до старого і щось йому прошепотів на вухо.
8. Наближалась весна, дні ставали довшими.

DEVOIR 1.8

Прийменники *avant* і *jusqu'à*

Retenez !

Українському прийменнику **до**, вжитому в часовому значенні, відповідають французькі прийменники **avant** і **jusqu'à**.

avant означає дію, яка має місце раніше якогось іншого моменту, перед якоюсь іншою дією (= раніше, ніж; перед тим, як).

jusqu'à вказує на межу, на момент закінчення дії (= аж до, до самого/самої ...).

П о р і в н я й т е:

Ех.1:

Я не повернусь до п'ятої години. - Je ne reviendrai pas avant cinq heures.

Я залишусь у них до п'ятої години. - Je resterai chez eux jusqu'à cinq heures.

Ех.2:

Залишається десять хвилин до відходу потяга. - Il reste dix minutes avant le départ du train.

Я чекав на нього аж до відходу потяга. - Je l'ai attendu jusqu'à départ du train.

П р и м і т к а:

1. Якщо **avant** означає передування у часі, то **devant** визначає місцезнаходження одного предмета відносно іншого:

avant le départ - перед від'їздом;

devant la maison - перед будинком.

2. Перед дієсловом в інфінітиві **avant** вживається в значенні "перед тим, як";
"до того, як":
avant de partir - до від'їзду; перед тим, як поїхати.

ВПРАВИ

I. Remplacez les points par les prépositions "avant" ou "jusqu'à":

1. Restez chez vous ... lundi.
2. Dépêche-toi, il reste cinq minutes ... le départ du train.
3. ... quelle heure faudra-t-il vous attendre?
4. Ils veulent partir... son arrivée.
5. Ils doivent rester ici ... son arrivée.
6. C'est lui seul qui a parlé ... la fin de la leçon.
7. Nous devons faire encore deux exercices ... la fin de la leçon.

II. Traduisez de l'ukrainien en français:

1. Вчора я працював до дев'ятої години вечора.
2. Я думаю, що він не повернеться до другої години.
3. Я не хочу повертатися до його приходу.
4. Я буду читати до його повернення.
5. Я впевнений, що він телефонував до десятої години.
6. Я не зможу все зробити до твого від'їзду.
7. Він хоче поїхати до повернення брата.
8. Перед тим як вийти з кімнати, він зупинився перед книжковою шафою і взяв потрібний йому підручник.
9. Зайдіть до мене до мого від'їзду.
10. Перед зборами потрібно зареєструватися.

DEVOIR 1.9

Дієслова *augmenter, croître, élever, monter*

Retenez !

Українським дієсловам "збільшуватись", "підніматись", "зростати", "підійматись" відповідають французькі дієслова *augmenter, croître, élever, monter*.

У значенні "збільшитись", "зрости", "підвищитись", "піднятись", якщо передбачається головним чином кількісне збільшення, дієслова ***augmenter, croître, élever, monter*** є синонімами:

la rivière augmente (croît, monte) - рівень води в річці піднімається;

les prix augmentent (montent, croissent);

la viande a augmenté - м'ясо підвищилося в ціні.

П р и м і т к а.

Дієслова ***augmenter, croître, monter*** можуть бути перехідними і неперехідними. Дієслово ***élever qqch*** - тільки перехідне.

élever les prix, la productivité du travail, le niveau de vie.

У значенні "збільшуватись за ступенем, силою, інтенсивністю" дієслова ***croître i augmenter*** синонімічні:

Il sentait croître son rage, - Він відчував, як зростає його гнів.

La tempête augmente d'intensité - Буря посилюється.

Le vent croît. - Вітер посилюється.

Croître en sagesse - розумнішати,

Croître en beauté - гарнішати,

Croître (augmenter) en nombre, en volume - збільшуватися кількісно, в обсязі.

П р и м і т к а.

У значенні "ставати більшим, вищим, довшим" дієслово ***croître*** має за синоніми ***pousser i grandir***. У книжному мовленні частіше вживається дієслово ***croître***, в розмові - ***pousser***. Стилiстично нейтральним є слово ***grandir***. Проте

відносно рослинного світу вживаються дієслова *croître, pousser*; відносно людини - *grandir*:

les arbres poussent, les enfants grandissent.

grandir - вживається також у значенні "ставати більш розвиненим, зрілим, досконалим":

grandir en sagesse.

élever - підвищити щось, зробити більш високим:

élever la voix, le ton; élever le mur de deux mètres, élever une maison;

élever l'âme, l'esprit, le coeur - створити, підвищити настрій

monter qqch - підніматись догори на чомусь:

monter l'escalier, une pente;

але:

вносити щось нагору, на якийсь поверх - monter les bagages au 3me étage.

ВПРАВИ

I. *Apprenez le proverbe suivant:*

Bien bas choisit qui trop haut monte. - Високо злетів, та низько впав.

II. *Traduisez de l'ukrainien en français:*

1. Мандрівники повільно підіймались по схилу.
2. Кур'єр піднявся по сходах і постукав у двері.
3. Ввечері дощ посилився.
4. Ціни на продукти харчування дуже підвищились.
5. Музика підвищує настрій.
6. Цього року йому підвищили заробітню плату.
7. Населення країни зростає з кожним роком.
8. Уряд ставить своїм завданням підвищення рівня життя народу.
9. Мій батько ніколи не підвищував голосу.
10. Температура повітря підвищилася на кілька градусів.

DEVOIR 1.10

Сполучники *parce que, comme, car*

Retenez !

Сполучники **parce que, comme, car** - "тому що", "оскільки", "через те, що" - вводять підрядні речення причини. На початку фрази вживається сполучник **comme**. Наприклад:

Comme je suis sans collaborateurs, mon travail n'avance pas vite.

Parce que вводить підрядне речення, яке йде за головним і пояснює причину дії головного речення:

Je reste à la maison parce que je suis malade.

Car вводить підрядне речення, яке дає додаткові пояснення причини дії головного речення. **Car** не обов'язково відповідає на питання *pourquoi?* Наприклад:

Pourquoi n'est-il pas venu? – Il n'est pas venu parce qu'il est occupé.

Est-il venu? – Non, il n'a pas pu venir car il est occupé.

ВПРАВИ

I. *Retenez le proverbe:*

Avec lui il y a toujours des si, des mais et des cars.

II. *Traduisez de l'ukrainien en français:*

1. Оскільки вже дуже пізно, ми повинні йти додому.
2. Він запізнився через те, що в нього відстає годинник.
3. Він залишився задоволений концертом, бо дуже любить класичну музику.
4. Оскільки я люблю музику, я часто відвідую концерти.
5. Чому він не прийшов? - Через те, що зайнятий.
6. Він прийшов? - Ні, він не зміг прийти, бо зайнятий.
7. Леон приїхав до Парижа, але, оскільки в нього немає родичів у столиці, він зупинився в готелі.

III. Remplacez les points par les conjonctions qui conviennent.

1. ... il habite non loin de l'institut, il y va toujours à pied.
2. Sa chambre est assez confortable, mais ... la fenêtre donne sur la cour, elle n'est pas assez claire.
3. Nous n'allons pas au parc... il pleut.
4. J'aime Kyïiv... c'est ma ville natale.
5. ... André est malade, il reste à la maison.
6. Paul n'est pas venu ... on ne l'a pas prévenu d'avance.

DEVOIR 1.11

Дієслово *comparer*

Retenez !

Українському дієслову "порівнювати" відповідає французьке дієслово **comparer**, що може вживатися з прийменниками **avec** і **à**.

Comparer qqn, qqch avec qqn, qqch - порівняти, зіставити для виявлення головним чином розбіжностей, а іноді й схожості ознак і властивостей предметів:

Comparons les résultats de nos recherches avec ceux de nos collègues.

П р и м і т к а :

В цьому випадку подекуди зустрічається і **comparer à**.

Comparer qqn, qqch à –

1) образно уподібнити, прирівняти:

Les poètes comparent souvent la jeunesse au printemps de la vie.

В цьому сенсі **comparer avec** вжити **не можна**.

2) **comparer à** вживається не тільки в разі образного порівняння, але й взагалі, коли зіставляються схожі предмети з метою встановити їхні схожі риси:

En comparant les styles de ces deux écrivains, les linguistes y ont relevé des traits communs.

ВПРАВИ

I. Remplacez les points par les prépositions "à" ou "avec" :

1. Comparez ces deux schémas: celui de droite... celui de gauche; lequel est plus complet?
2. Prenons ces deux propositions, comparons la première ... la seconde; laquelle est une proposition éliptique?
3. Quand on dit "maigre comme un clou", on compare une personne maigre... un clou.
4. Comparons les résultats des examens d'hiver ... ceux de printemps.

II. Traduisez de l'ukrainien en français :

1. Вчитель попросив нас порівняти клімат Франції з кліматом України.
2. Якщо ми порівнюємо умови економічного розвитку західного регіону країни з умовами східного регіону, то виявимо як схожість, так і розбіжності.
3. Учні повинні були порівняти мапу північної півкулі з мапою південної півкулі (hémisphère).
4. Порівнюючи райони новобудов одного міста з районами новобудов іншого, можна, побачити, наскільки вони схожі.
5. У своїх віршах поет порівнює прагнення героя з птахом, що злітає в небо.

DEVOIR 1.12

Прикметники *différents, divers*

Retenez !

Прикметники *différents, divers* - різні, різноманітні - мають різні смислові відтінки.

Différent підкреслює несхожість, протилежність.

Divers означає різноманітність, строкатість ознак.

Наприклад:

Le père et le fils avaient des opinions tout à fait différentes.

Dans ce grand magasin on vend les marchandises les plus diverses.

Кожне з цих слів вживається:

а) як якісний прикметник, але супроводжує іменник з артиклем:

J'ai entendu des avis divers (différents) sur ce film.

Les différents (divers) avis que j'ai entendus sur ce film excitent ma curiosité.

б) як неозначений прийменниковий прикметник, що замінює артикль (порівняйте з **plusieurs**):

Il a visité différents pays pendant son voyage.

Je connais diverses personnes dans cette ville.

Différent de qqn, de qqch - другий, інший, відмінний, несхожий на когось, на щось.

Наприклад:

J'étais différent des autres et cela m'effrayait.

Cette étoffe est bleu claire, cette autre est d'un ton différent.

ВПРАВИ

I. Retenez les locutions suivantes:

Ça, c'est différent. Alors, c'est différent (c'est autre chose). - Це інша справа.

II. Remplacez les points par « différent » ou « divers » :

1. Vous n'êtes pas venu à cause de votre maladie? Alors, c'est... , je retire mes reproches.

2. Les mannequins ont présenté ... modèles pour le printemps.

3. Cette fois-ci le professeur m'a parlé sur un ton

4. On pouvait voir à cette exposition les produits les plus ... de la chimie organique.

5. Ces deux jeunes filles ont des caractères très

III. Traduisez de l'ukrainien en français:

1. Якщо ви цього не знали, то інша справа.

2. У цьому магазині є різноманітні спортивні товари.

3. Ці тканини зовсім іншої якості.

4. Я знайшов у словниках різні тлумачення (explications) цього слова.
5. У конференції взяли участь представники різних партій.
6. Ваш брат зовсім не такий, як ви.

DEVOIR 1.13

Дієслова *diriger, orienter, guider, conduire, mener*

Retenez !

Українським дієсловом "направляти", "вести", у французькій мові відповідають дієслова *diriger, orienter, guider, conduire, mener*.

Diriger має наступне значення: креслячи, пояснюючи шлях, вести по ньому у певному напрямку, до певної мети. Значення цього дієслова підкреслює, що керівництво здійснюється через уміння, авторитет або визначне становище, що його займає людина:

diriger une barque, un journal, les études - вести човен, керувати газетою, навчальним процесом.

П р и м і т к а.

se diriger vers - направлятись до чогось, йти в напрямку чогось, прямувати до чогось:

se diriger vers la sortie, vers la maison - йти до виходу, направлятись до дому.

В значенні "керувати", "управляти" дієслово **diriger** має синонімами ***gouverner, administrer, gérer***.

Gouverner qqn qqch - керувати, маючи владу; керувати політичним, економічним життям країни:

gouverner les peuples, l'Etat.

Administrer qqch - керувати комерційним або промисловим підприємством:

administrer (gouverner) une entreprise;

administrer les biens de la communauté.

Gérer qqch в більшості випадків - управляти, розпоряджатись майном, капіталом за дорученням, рідше - власним майном:

gérer les propriétés.

Conduire - вести за собою в напрямку мети, очолити рух, керувати рухом, іноді виявляючи обережність і допомагаючи подолати перешкоди:

conduire un aveugle, un étranger, une entreprise.

Guider - пояснюючи, намічаючи шлях, вести до мети того, хто не знає шляху і не завжди розуміє мету; вчити, як потрібно діяти:

guider un voyageur (bateau, avion, fusée);

guider dans une affaire;

guider par radio.

Orienter в значенні "вести, роз'яснюючи шлях" є синонімом дієслів **diriger, conduire, guider**:

orienter un voyageur égaré..

Orienter qqn vers qqch - націлювати когось на щось :

orienter un élève vers les sciences - націлювати учня на вивчення наук;

orienter un enfant dans le choix d'une carrière - допомогти (порадити) дитині обрати майбутню професію, рід занять.

Дієслово **orienter** може означати "розташувати щось відносно сторін світу":

orienter une maison au sud - розташувати будинок з орієнтацією на південь (таким чином, щоб фасад дивився на південь);

un appartement bien orienté - вдало розташована квартира.

Mener - вести силомиць, застосовувати владу або переконання, змушуючи йти за собою. Іноді, як і **conduire**, означає просто « вести до мети » :

mener (conduire) un enfant à l'école - вести дитину до школи;

mener (conduire) une voiture - вести автомобіль.

ВПРАВИ

I. *Apprenez le proverbe suivant:*

Gouverne ta bouche selon ta bourse.

II. *Traduisez du français en ukrainien :*

1. Le père O. qui dirigeait plus de dix ans l'institution des Jésuites était au courant du monde.
2. C'est la vie de mon fils que je prétends sauver et diriger.
3. Personne n'a le droit absolu de gouverner les autres.
4. Pour mieux diriger le manœuvre il avait pris place en tête sur l'avant du bateau.

DEVOIR 1.14

Дієслова **diviser, partager, séparer, répartir**

Retenez !

Дієслова **diviser, partager, séparer, répartir** при перекладі українською мовою мають спільне значення "розділяти".

Diviser qqch en - розділити ціле на частини, не роз'єднуючи їх; підрозділити, накреслити позначки ділення:

diviser le cercle en 360 degrés;

diviser le texte en quatre parties.

Diviser, partager qqch en - розділити щось ціле на деяку кількість частин з метою їх роз'єднання:

diviser (partager) le pain en morceaux;

diviser (partager) la classe en deux groupes;

Partager qqch avec qqn - поділитися чимось з кимось :

Il a partagé son déjeuner avec les enfants.

Partager qqch entre qqn - розділити щось між іншими, не включаючи себе:

Il a partagé le pain entre les enfants.

Partager - розділяти почуття, думки, долю когось:

partager les joies, les opinions, le sort;

partager la chambre - лишатися в одній кімнаті;

partager l'exil de qqn - бути разом у засланні.

Séparer qqn, qqch de qqn, de qqch - розлучати когось з кимось, відділяти одне від іншого у часі і просторі:

On m'a séparé de ma mère à l'âge de trois ans.

Deux jours nous séparent des examens.

П р и м і т к а.

Дієслово *séparer* має також значення "розділяти ціле на дві частини, стати рубежем, межею між ними" :

La Seine sépare (divise) Paris en deux parties.

Se séparer має український еквівалент "розлучитись", "розійтись":

Séparons-nous! - Розрощаємось!

Répartir qqch - розподілити, розділити щось між кількома особами з певними вимогами:

répartir un héritage entre les enfants;

répartir une somme d'argent, les charges;

répartir les étudiants en (dans) plusieurs groupes.

П р и м і т к а:

розподіляти на роботи спеціалістів, що закінчили навчальний заклад - **affecter, pommer des spécialistes à différents postes.**

ВПРАВИ

I. Apprenez le proverbe et les expressions suivantes :

1. Malheur partagé n'est malheur que demi. - Розділене горе - це половина горя.
2. Partager le pain et le sel de l'amitié - ділити хліб-сіль.
3. La nature l'a bien partagé. - Природа щедро його наділила.

II. Traduisez de l'ukrainien en français :

1. Дніпро розділяє сучасний Куїв на дві частини.
2. Розділіть цю площу на три рівні частини.
3. Я розділив плитку шоколаду між дітьми.
4. Його книга розділена на чотири глави.
5. Я не поділяю вашої думки з цього приводу (питання).
6. Війна розлучила багатьох молодих людей з їх батьками.

7. На зборах розподіляли обов'язки між усіма членами групи.
8. Будинок був розділений на дві частини.
9. Вона розділила долю свого чоловіка.
10. Поділись новинами зі своїми друзями.

DEVOIR 1.15

Дієслова *laisser, quitter, abandonner, rester*

Retenez !

У значенні "залишити, припинити кимось або чимось займатись" у французькій мові вживається дієслово **laisser**. Якщо ж мова йде про зміну професії, залишення роботи, вживається дієслово **quitter**. Коли потрібно підкреслити ідею зречення, відмови від діяльності на якійсь ниві, вживають дієслово **abandonner**.

Наприклад:

Elle a laissé son ouvrage pour aller ouvrir la porte.

Mon ami a dû quitter ses études pour gagner.

Il a abandonné son poste sous prétexte de maladie.

Laisser означає також "залишити, не взяти з собою навмисно або випадково, залишити в попередньому стані":

laisser une impression, un souvenir - залишити враження, спомин;

laisser les enfants à la maison - залишити дітей вдома, не взяти з собою;

laisser son parapluie dans le métro - забути парасольку в метро;

laisser la lampe allumée - залишити лампу ввімкненою;

laisser la chambre en désordre - залишити кімнату в безладді.

Rester означає "залишитись, продовжувати знаходитись в тому ж місці або стані:

rester seul, assis, à la maison, fidèle, etc.

A t t e n t i o n ! Дієслово **rester** неперехідне і не може мати прямого додатка.

Rester має також значення "зберегтись після витрат":

Quelques francs seulement lui restaient. - В нього залишалось тільки кілька франків. = Il ne lui restait que quelques francs.

Безособовий зворот "залишається комусь щось зробити":

Il reste à qqn à faire qqch.

Abandonner qqn, qqch - залишити, покинути когось назавжди, залишити без допомоги, кинути напризволяще, відмовитись від намірів, переконань:

abandonner sa famille, une vieille maison, un projet.

Quitter qqn, qqch - розлучитись з кимось на деякий час або назавжди, залишити якесь місце, виїхати:

quitter Kyïv pour Lviv - поїхати з Києва до Львова.

П о р і в н я й т е:

1) Il a quitté son village natal pour faire ses études à Kyïv. - Він поїхав із свого рідного села, щоб навчатись в Києві.

2) Après la mort de ses parents, il a abandonné son village. - Коли батьки померли, він назавжди поїхав із свого села.

ВПРАВИ

I. Apprenez les locutions suivantes:

laisser qqn tranquille, laisser qqn en paix - дати комусь спокій,

laisser qqch de côté - залишити без уваги,

laisser qqch loin derrière soi - обійти увагою, обігнати, залишити позаду,

Ne quittez pas! - Не кидайте слухавку!

rester les bras croisés - сидіти склавши руки,

en rester là - обмежитись чимось, зупинитись на чомусь,

Il reste à savoir si ... - Залишається дізнатися, чи ...

- C'est à prendre ou à laisser. - Одне з двох: або так, або ні.

Il faut laisser chacun vivre à sa guise. - Хай кожен живе на свій розсуд.

Il ne quitte rien du sien. - Він свого не впустить.

On sait qui l'on quitte, on ne sait pas qui l'on prend. - Ніколи не знаєш, що на тебе чекає (з ким зіткнешся).

II. Remplacez les points par les verbes qui conviennent:

- 1 donc votre discussion, vous ne vous entendez jamais.
2. Si vous voulez, je vous... mon dictionnaire.
3. Notre délégation ... Lviv pour Paris.
4. Toujours malade, elle avait peur d'être... par son mari.
5. Les enfants ne doivent pas ... leurs parents dans leur vieillesse.
6. Cet écrivain a ... les belles lettres pour la carrière politique.
7. Malgré les difficultés nous n'avons pas ... le projet de faire un voyage en Afrique.
8. Il a ... sa famille sans ressources.
9. Il nous a serré la main et nous a ...s.
10. L'équipage a ... le bateau en naufrage.
11. Je n'ai jamais... une affaire quand elle a valu la peine d'être achevée.
12. Il a ... toutes ses affaires pour aller au secours de son ami.

III. Traduisez de l'ukrainien en français:

1. Він поїхав з нашого міста минулого року.
2. Дайте мені спокій, я втомився.
3. Ти можеш залишити свої справи, щоб поїхати з нами цього тижня за місто?
4. Мені сказали, що цей студент кинув навчання через хворобу.
5. Чи правда, що ви кинули ваші заняття в інституті?
6. Покинутий друзями і родичами, художник жив у злиднях.

DEVOIR 1.16

Іменники *place, endroit, lieu*

Retenez !

Українському іменнику "місце" у французькій мові відповідають іменники place (f), endroit (m) і lieu (m).

Place -

1) місце, яке хтось займає, призначене для когось або чогось:

Il a cédé sa place à une dame;

2) місце в театрі, кінотеатрі, машині:

Aux premiers rangs il y avait beaucoup de places libres;

3) пусте місце, яке може бути зайняте чимось:

Il y a beaucoup de places dans cette chambre;

4) місце за підсумком (перше, друге, третє...):

Au concours de violonistes, ils ont occupé les trois premières places;

5) посада: Plusieurs candidats prétendaient à cette place (à cette emploi).

Endroit -

1) місце, місцевість, куточок земної кулі:

Nous avons passé cet été dans un endroit pittoresque.

2) обмежене місце на поверхні якогось предмета, тіла:

Sa veste était déchirée dans plusieurs endroits.

3) місце, уривок, момент у книзі, статті, промові, п'єсі:

J'ai lu ce livre jusqu'à l'endroit où le héros quitte sa patrie.

Примітка:

В деяких випадках іменники **place** і **endroit** взаємозамінюються. Обидва можуть означати місце, де тимчасово знаходиться або може знаходитись хтось або щось:

Je ne voyais plus mes amis à l'endroit (à la place) où je les avais quittés tout à l'heure.

Lieu. У багатьох своїх значеннях це слово було витіснене словом **endroit**. Проте воно збереглось у деяких сталих словосполученнях, а також у численних дієслівних та прийменникових зворотах, тобто там, де воно десемантизувалось, втратило конкретне значення.

Lieu -

1) з іменним додатком означає місце, де щось відбулось:

le lieu de naissance,

le lieu du crime, de l'assassinat, de la catastrophe.

П р и м і т к а: В цьому значенні можна вжити і **endroit** :

Une foule se pressait à l'endroit où l'accident s'était produit.

2) куточок місцевості (як і **endroit** у першому значенні). Вживання слова **lieu** надає вислову більш книжкового стилю:

Cette petite ferme est un lieu charmant.

DEVOIR 1.17

Дієслова *profiter, jouir, se servir*

Retenez !

Дієслова *profiter, jouir, se servir* відповідають різним значенням дієслова "користуватись". Вони не є синонімами.

Profiter de qqch - скористатись чимось, вжити щось собі на користь:

profiter d'un bon conseil, de l'expérience des autres;

profiter de sa situation, des circonstances, de l'occasion.

Profiter à qqn - приносити користь, вигоду комусь :

La gymnastique profite à la santé de tous.

Jouir de qqch –

1) насолоджуватись чимось, відчувати насолоду від чогось:

jouir de la vie, de la musique, du beau temps.

2) мати щось (права, привілеї тощо):

jouir de droit, de privilèges, du respect général, d'un grand succès.

П р и м і т к а:

Дієслово **jouir de** вживається завжди з додатком, що має позитивний відтінок значення. Не можна сказати *jouir d'une mauvaise réputation*, а тільки

jouir d'une bonne réputation.

Se servir de qqch означає "вживати, використовувати щось як знаряддя".

Порівняйте:

- 1) Je vous conseille de profiter de cette occasion. - Я вам раджу скористатись цим випадком.
- 2) Vous pouvez vous servir de mon dictionnaire. - Ви можете користуватись моїм словником.

ВПРАВИ

I. Retenez les groupes de mots suivants :

profiter d'un bon conseil, d'une occasion, du beau temps, de la présence ou de l'absence de qqn, du bruit, de chaque minute, etc.

se servir d'un stylo, d'un dictionnaire, des lunettes, de l'ascenseur, du téléphone, d'un couteau, du parfum, etc.

II. Traduisez de l'ukrainien en français:

1. Вона не любить парфумів і ніколи ними не користується.
2. Я скористався своїм вільним днем, щоб побачитися з друзями.
3. Я користуюсь окулярами тільки тоді, коли читаю.
4. Цей спортсмен використовував кожну хвилину, щоб тренуватися.
5. Ми скористалися нагодою, щоб розпитати їх про поїздку.
6. Мені зараз ця книга не потрібна, ти можеш нею скористатись.
7. Ми із задоволенням скористаємось вашою гостинністю.
8. Він скористався цією хвилиною, щоб непомітно вийти з кімнати.
9. Я наперед насолоджувався успіхом моєї справи.
10. Цей поет має великий успіх, особливо серед молоді.

III. Remplacez les points par les verbes qui conviennent:

1. Ce savant... d'une renommée mondiale.
2. Il n'a pas su... de l'occasion qui s'offrait à lui.
3. Pendant les vacances, nous avons... d'un beau temps.
4. Plusieurs vedettes du cinéma français... d'une grande popularité dans notre pays.

5. ... du beau temps pour aller à la campagne.

6. Je veux ... mon séjour à Paris pour visiter des musées et des expositions.

DEVOIR 1.18

Дієслова *recevoir, accueillir, rencontrer*

Retenez !

Українським дієсловам "зустрічати", "приймати" відповідають французькі дієслова **recevoir, accueillir, rencontrer**. Дієслова **recevoir** і **accueillir** синонімічні в значенні "зустріти якимось чином відвідувачів у своєму домі, місті, країні":

recevoir (accueillir) amicalement, à bras ouverts, avec joie.

Recevoir qqn - прийняти гостей, відвідувачів, прийняти для офіційної бесіди:

recevoir des amis, des clients, des malades;

recevoir des délégations.

П р и м і т к а:

Дієслово **recevoir** з додатком, що означає неживий предмет, має значення "одержувати щось":

recevoir un cadeau, une lettre.

але: одержувати гроші - *toucher de l'argent*;

отримувати зарплату - *toucher un traitement*.

Accueillir qqn - зустріти прибулих біля входу у свій дім, на вокзалі, на аеродромі, виказати гостинність:

Le gérant de l'hôtel a accueilli les touristes.

Les spectateurs ont accueilli l'artiste par les applaudissements.

П р и м і т к а:

accueillir вживається у повідомленнях про прибуття державних і політичних діячів. У розмовній мові вживається, як правило, вислів **aller chercher qqn à la gare**.

Accueillir qqch - сприйняти, зустріти якимось чином новину, повідомлення:
accueillir bien ou mal une nouvelle, une proposition.

Rencontrer qqn - зустріти когось на своєму шляху, випадково зіткнутися з кимось; побачитись, мати зустріч з кимось (в офіційних повідомленнях):

J'ai rencontré mon ami dans la rue. - Я зустрів свого друга на вулиці.

Le président français a rencontré hier à Rome son homologue italien. - Вчора в Римі президент Франції зустрівся із своїм італійським колегою.

П р и м і т к а:

Rencontrer qqch - випадково знайти, наштовхнутись на щось:

rencontrer un paysage intéressant dans un livre;

rencontrer des obstacles.

ВІПРАВИ

I. *Apprenez les proverbes suivants:*

1. Il n'y a que les montagnes qui ne se rencontrent jamais.
2. En fuyant le loup rencontrer la louve.

II. *Remplacez les points par les verbes "recevoir", "accueillir" ou "rencontrer":*

1. Quand nous venions voir notre grand-mère, elle nous... toujours à bras ouverts.
2. Hier, J'ai ... mes amis au restaurant.
3. Le second orateur a été ... par quelques rares applaudissements.
4. Le docteur ne pourra pas... aujourd'hui plus de dix personnes.
5. Au cours de sa visite officielle en France, le ministre a été... par le Président de la République.
6. Je l'ai... par pur hasard à la gare où j'attendais l'arrivée de mes parents.
7. Je me souviens parfaitement des cadeaux que j'ai ... dans mon cabinet de travail.
8. Vous m'avez ... comme un frère.

9. Pendant votre séjour à l'étranger vous aurez l'occasion de ... des enseignants, des artistes, des savants.

III. Traduisez de l'ukrainien en français:

1. Я вже давно не зустрічав її в бібліотеці.
2. Мій дядько любив приймати гостей і завжди приймав їх із розкритими обіймами.
3. Делегація канадських бізнесменів була прийнята прем'єр-міністром.
4. Лікар приймає щоденно, крім неділі.
5. Він повинен був зустріти їх біля входу до інституту.
6. Ми зустріли цю новину з великою радістю.
7. У книзі я зустрів цікаве пояснення цього явища.
8. Я не знаю, як друзі зустрінуть мою пропозицію.

DEVOIR 1.19

Прийменники *sauf i outre*

Retenez !

Українському прийменнику "крім", який має два значення:

- 1) за виключенням когось, чогось; виключаючи когось, щось;
- 2) до того ж, на додаток до чогось, зверх чогось, -

у французькій мові відповідають прийменники **sauf i outre**.

Sauf відповідає українському "крім", "окрім", "опріч" у значенні "за виключенням", "не враховуючи".

Outre відповідає українському "крім", "окрім" в значенні "до того ж".

П о р і в н я й т е:

- 1) J'ai fait tous les exercices, sauf le premier. - Я зробив усі вправи, крім (за винятком) першої.
- 2) Outre le premier exercice, j'en ai fait encore deux. - Крім першої вправи (на додаток до першої) я зробив ще дві.

ВПРАВИ

I. *Apprenez les locutions suivantes:*

sauf votre respect - з вашого дозволу;

пробачте на слові;

не бажаючи образити, скажу.

en outre - зверх того, до того ж.

II. *Traduisez de l'ukrainien en français:*

1. Крім французької, він знає ще три мови.
2. Кожного дня, крім неділі, я прокидаюсь рано.
3. Крім Києва, вони хочуть відвідати ще Харків і Львів.
4. Я прочитала всі номери цього журналу, крім десятого.
5. Крім десятого номера журналу, я прочитала ще й перший.
6. Всі, крім нього, виконали домашнє завдання.
7. Крім ягід, ми принесли ще й квіти.

DEVOIR 1.20

Іменники *valeur* і *grandeur*

Retenez !

Українським іменникам "значення", "величина", "значимість" відповідають французькі дієслова *valeur* і *grandeur*.

Valeur (f) означає примірну величину предмета, об'єм, а також цінність, значимість предмета, підкреслюючи його переваги:

la valeur d'une méthode - цінність, ефективність методу.

Grandeur (f) вживається для позначення великих або приблизних розмірів предметів:

la grandeur de la terre - величина землі,

la grandeur d'un crime - тяжкість злочину,

les vases de même grandeur - вази того ж розміру,

les choix d'égale grandeur - речі рівного розміру,

étoile de première grandeur - зірка першої величини.

Grandeur має також значення "велич", "благородство", "авторитет", "влада":

de haut de la grandeur - з висоти своєї величі, звисока;

la grandeur de l'âme - благородство душі;

la folie des grandeurs - манія величі.

ВПРАВИ

I. Apprenez les locutions suivantes:

l'objet de valeur - цінна річ,

les valeurs morales, spirituelles - моральні, духовні якості,

mettre en valeur - підкреслити, виділити,

attacher de la valeur à qqch - надавати чомусь великого значення,

de première valeur - першорядного значення,

grandeur (f) unité - одиниця величини,

grandeur (f) nature - натуральна величина,

idée de grandeur - самопереоцінка.

II. Traduisez du français en ukrainien:

1. Elle court après les grandeurs.
2. La grandeur de ses pensées et de ses sentiments m'a beaucoup impressionné.
3. Je trouve ça de valeur que tu ne viennes pas.
4. Le plus de valeur, ce qu'il se ruine la santé .
5. Les souvenirs attachés à cet objet font pour moi sa valeur.
6. C'est un homme de grande valeur.
7. Il m'a regardé du haut de sa grandeur.
8. Ce que j'apprécie surtout en cet homme, c'est la grandeur de l'âme.
9. Ce qui m'a subjugué surtout c'est son portrait grande nature.

ЧАСТИНА ДРУГА

Переклад стійких словосполучень і конструкцій, характерних для суспільно-політичної сфери мовлення

DEVOIR 2.1

Стійкі словосполучення зі займенником *en*

Retenez!

Займенник *en* може входити в усталені словосполучення, в котрих він не має самостійного значення і не перекладається.

Найбільш поширеними є наступні словосполучення:

Безособові звороти :

il en est de ... - те саме стосується і..., справа така сама з...
il en va de...

il en est de même... - те саме стосується....., справа така сама з...
il en va de même...

il en est autrement (différemment)... - справа інакша (це інакше)...
il en va autrement (différemment)

Стійкі сполучення з дієсловом в особовій формі:

en + verbe + à...

en + verbe + là...

Ці словосполучення передають поняття етапу, результату.

А. За словосполученням « *en + verbe + à...* » іде слово або група слів зі значенням етапу.

Ех. :

J'en suis à ma troisième copie . – Я вже втретє переписую.

en + être à + nom - бути на... ,

en + être à + inf. - займатися тим, що...

en arriver à - дійти до..., бути змушеним...

en venir à - перейти до ...

Б. У словосполученні « *en + verbe + là* » поняття етапу виражене самим прислівником *là*:

Ех. :

Heureusement, nous n'en sommes pas là. – На щастя, ми ще не дійшли до цього.

en être là

en arriver là - дійти до певного етапу, зупинитись на чомусь певному

en rester là

ВПРАВИ

Traduisez :

1. Il s'agit de la manifestation la plus importante jamais organisée par les Nations Unies. Le nombre des participants et de communications prévus justifie l'épithète, et l'on veut espérer qu'il en ira de même des résultats pratiques de cette rencontre.

2. Il en va du Moyen-Orient comme des autres problèmes auxquels doit faire face la politique américaine.

3. Aucun pas décisif n'a été fait. Il ne pouvait guère en être autrement.

4. Dans le secteur privé... il s'agit presque toujours d'une spécialité. La connaissance du monde est donc limitée à un de ses aspects. Il en est de même de la responsabilité... Le diplomate, au contraire doit s'intéresser à toutes les branches de l'activité d'un pays. (*W. d'Ormesson*).

5. Le conflit en reste là pour le moment au moins. (*M. Bompard. La question des îles d'Aland*).

6. J'en viens à deux reproches que les jeunes s'adressent à la carrière diplomatique. (*W. d'Ormesson. Les jeunes et la carrière diplomatique*).

7. Il est tout de même singulier qu'après un départ foudroyant le Marché commun en soit arrivé au triste jeu du « sur place ».

8. Le travail a beau avoir repris dans les banques, les experts estiment qu'il faudra au moins trois mois pour remettre de l'ordre dans les comptes. Trois mois avant de pouvoir dire aux clients où ils en sont. S'ils ont ou s'ils n'ont pas d'argent.

9. Quoi qu'il fasse, quel que soit le sujet, qu'il aborde, l'ex-ministre de l'Intérieur est à priori suspect. Comment en est-on arrivé là ?

10. Cette résolution ne constituait qu'un voeu, auquel le gouvernement pouvait ; en théorie au moins, passer outre : il n'en allait pas de même de préambule du traité qui devait avoir force de loi.

11. Si aucune question ne se pose pour le premier pays, il n'en va pas de même pour le second, le plus grand et le plus peuplé de l'isthme. Qui constitue dès maintenant un véritable casse-tête pour Washington.

12. Les colonialistes croyaient que la propagande nationaliste créerait les conditions morales et politiques du maintien de l'asservissement des hommes et des femmes d'Algérie. On voit assez ce qu'il en est. Dans ce combat libérateur le peuple algérien a réalisé son unité, formé son gouvernement, forgé son armée.

13. Au point où en sont les choses, deux conceptions très différentes s'opposent.

14. Il semble que les deux vaisseaux cosmiques, s'il en sont au même point de parcours, n'aient pas des orbites exactement identiques.

15. Dans un avion ou dans un train, le passager se tient debout ou assis, il pèse son poids, il a le sens du haut et du bas (et le bas est naturellement du côté de la Terre) . Or, chacun le sait, il n'en est absolument pas ainsi dans un engin spatial. Les cosmonautes n'éprouvent plus leur poids, ils ne connaissent plus ni haut ni bas : c'est le fameux état d'« apesanteur ».

16. La France entend bien demeurer au sein d'une organisation qu'elle héberge (l'UNESCO). Certains autres occidentaux seraient beaucoup plus hésitants pour des raisons budgétaires plus encore que politiques. Il en irait de même d'un pays de Sud-Est asiatique. Mais rien n'est encore joué.

DEVOIR 2.2

Безособові конструкції *il est, il existe* + іменник з неозначеним артиклем.

Retenez !

Поряд з безособовими дієсловами на зразок *falloir, neiger* і т. ін., що вживаються тільки у третій особі однини, у французькій мові є кілька дієслів,

що можуть уживатися як в особових, так і в безособових конструкціях. Такими є, наприклад, дієслова *être, exister*, що можуть вживатися у безособових конструкціях :

Ех. :

Il n'est pas, à mes yeux de bien plus sacré, pour les individus comme pour les peuples que la liberté . (*Discours de G. Pompidou*). -

На мій погляд, як у людей, так і у цілих народів немає нічого більш святого, ніж свобода.

Такі безособові конструкції синонімічні звороту *il y a* , але стилістично вони більш забарвлені. Українською мовою ці конструкції можуть бути перекладені словами *є, буває, існує*. Безособові звороти *il est, il existe* залишаються незмінними незалежно від роду і числа додатка: *il existe des gens, des femmes...*

Il est ..., il existe часто входять у звороти *s'il est..., c'est..., c'est bien* (або *c'est que*), які перекладаються зворотами “якщо... і можливо..., то...”; “якщо й існує..., то це тому, що...”

Ех. :

S'il est une leçon de la défaite de 1870, c'est qu'on ne vit pas longtemps sur les gloires passées. –

Якщо й є якийсь урок, який слід винести з поразки 1870 року, то це те, що не можна довго жити минулою славою.

ВПРАВИ

Traduisez :

1. Certes, il est des pays où la civilisation industrielle s'est développée de telle sorte que l'opinion s'interroge sur les effets et sur les finalités mêmes de cette civilisation. (*Discours de R. Schumann à l'Assemblée Générale de l'ONU*).

2. S'il est un terme vague c'est bien celui de la jeunesse.

3. Sur le plan national, il n'est pas un seul parti politique, qui ne condamne sévèrement et justement l'abstention des citoyens, toutes les fois qu'un vote leur est demandé, soit dans le département, soit dans la nation toute entière.

4. Il n'est rien de plus vaste, de plus complexe et de plus ambigu que la connaissance intérieure d'un être humain. (*Gilbert Ganne*).

5. Il faut se garder de juger une politique sur ses objectifs avoués. Il est pourtant des comparaisons qui crient.

6. Est-il meilleure expression de la vocation fondamentale des Parlements : représenter les peuples et faire entendre leur voix au sein des institutions diverses qui régissent les Etats ? (*Discours de M. Schumann*).

7. S'il est une phase délicate dans le fonctionnement des institutions, c'est sans conteste, celle des relais du pouvoir.

8. Il n'est pas de problème, si difficile qu'il soit, dont nous n'ayons réussi à venir à bout. (*Discours de Giscard d'Estaing*).

DEVOIR 2.3

Pour + infinitif ... n'en ... pas moins

Retenez !

Конструкція «*pour + infinitif... n'en... pas moins*» передає відношення протиставлення. Прийменник *pour* в цьому словосполученні перекладається сполучниками *хоча, незважаючи на те, що...* та їх синонімами; сполучення *n'en... pas moins* передається словами *все ж, однак, тим не менш*, а також дієсловами *не заважати, не перешкоджати* тощо.

Ex.:

Les chiffres montrent, hélas, que la révolution annoncée a changé bien peu de choses. Pour être moins apparente la misère n'en a pas moins continué d'exister. –

На жаль, цифри показують, що революція, про яку нас сповістили, мало що змінила у стані справ. Хоча і менш явні, злидні все ж продовжують існувати.

Infinitif présent у цьому сполученні передає одночасність, а infinitif passé – передування по відношенню до дії присудка.

ВПРАВИ

Traduisez :

1. Pour être moins connu en France que le roi Hussein, le président syrien n'en est pas moins « le premier Arabe du 2-me front » comme l'appelle Time. Parce qu'il est le chef du pays qui est militairement et politiquement le plus coriace adversaire d'Israel.

2. Avant d'être une fin en soi la « construction européenne » est un moyen. Elle permet d'associer des nations bien différentes en fonction d'objectifs qui pour être limités et précis n'en sont pas moins d'une grande importance pour chacune d'elles et pour ensemble (*M. Debré*).

3. Pour s'être rendu populaire en multipliant ses voyages à l'étranger le chef de l'Etat n'en garde pas moins au cours de ses rencontres avec les masses populaires une attitude quelque peu froide.

4. Les relations commerciales de Paris avec Pékin partent d'un très bas niveau. Les raisons en sont bien connues. La France n'a jamais procédé qu'à coups de grands contrats d'équipements, qui pour être spectaculaires n'en sont moins incapables d'assurer un courant d'exportations continu et croissant.

DEVOIR 2.4

Конструкція *pour* + прикметник + *que ...* + **Subj.**

Retenez !

Конструкція « *pour* + прикметник + *que ...* + **Subj.** » (наприклад, *pour difficile que cela soit*) указує, що, незважаючи на посилення або найбільший вияв ознаки, вираженої прикметником, результат виходить протилежний тому, якого слід було очікувати. Ця конструкція перекладається за допомогою зворотів *який би то не...*, *хоч би (там) який ...*, *скільки б не...*, *хоч би (там) скільки ...*, *при всьому ...* і т ін.

Ех. :

L'essentiel pour la sauvegarde de la paix par notre Organisation (l'ONU), est l'adhésion à sa Charte et une scrupuleuse application de ses principes. Les critères du nombre de la population de la puissance nucléaire, du développement économique, pour importants qu'ils puissent être, restent insuffisants. (*Discours du représentant de la République démocratique du Congo à la XXVIe session de l'Assemblée Générale de l'ONU*). –

Найбільш важливим для підтримки миру за допомогою нашої організації (ООН) є прийняття її Статуту і беззастережне дотримання його принципів. Якими б важливими не були критерії (при усій важливості критеріїв) чисельності населення, ядерної могутності, економічного розвитку, вони все ж недостатні.

ВПРАВИ

Traduisez :

1. La Grèce suit une politique étrangère bien plus diversifiée qu'autrefois, évitant d'avoir des relations privilégiées avec tel ou tel pays pour amical ou compréhensif qu'il soit (la France par exemple).

2. Le gouvernement de Paris, pour sensible que soit encore le souvenir de la guerre civile dans une partie de l'opinion, voit d'abord dans l'Espagne un partenaire pour sa politique en Méditerranée.

3. Le plus inquiétant dans le cas de la V-e République n'est peut-être l'existence de compromissions politico-financières qui, pour regrettables qu'elles soient, ne sont pas nouvelles. Plus grave est fait qu'elles ont contaminé l'appareil de l'Etat.

DEVOIR 2.5

Конструкції з безособовими дієсловами *il reste, il demeure*

Retenez !

У тому випадку, коли протиставляються не окремі елементи висловлювання, а два висловлювання в цілому, другий член протиставлення вводить одним із зворотів: *il reste, il demeure ; il n'en reste pas moins, il n'en demeure pas moins, le fait reste (demeure) que...*

При перекладі таких конструкцій дієслово звичайно опускається і вживаються вставні слова і сполучники *однак, все ж, все ж таки, проте* і т. ін.

Ex. :

Peut-être cette trêve non-officielle pourrait-elle donner de meilleures chances à la diplomatie tranquille. Il reste que la paix est maintenant à la merci du moindre incident. –

- Це неофіційне перемир'я дає, можливо, "спокійній дипломатії" більше шансів на успіх, однак (проте) найменший інцидент може поставити мир під загрозу.

ВПРАВИ

Traduisez :

1. Le général K. qui a joué le rôle-cléf dans cette tentative avortée a décidé qu'il n'y avait pas eu de coup d'Etat. Il n'en reste pas moins que douze heures

durant les unités rebelles ont occupé la ville et que la destination de son prédécesseur a été annoncée au monde entier.

2. La construction annoncée d'autoroutes, de lycées, de collèges, d'instituts techniques peut évoquer les habituels mirages électoraux. Il reste que les résultats obtenus si discutables qu'il soient, ne sont pas pour autant négligeables.

3. Certains ont voulu rechercher un lien entre l'irritation de Washington à l'égard de ses partenaires européens et les attaques du bureau fédéral des narcotiques contre les autorités et la police française, si ce lien existe il réside plutôt dans la fièvre préélectorale qui règne aux Etats-Unis. Il n'en reste pas moins que le problème de la drogue débouche sur le terrain de la politique européenne et internationale des Etats-Unis.

4. Il demeure au-delà des discours et des déclarations que la question est difficile et que les solutions sont coûteuses.

5. Il n'est pas certain que les constructeurs disposent d'une majorité réelle au Parlement. Ce qui demeure néanmoins c'est l'incapacité des travailleurs de rétablir leurs positions parmi les électeurs.

DEVOIR 2.6

Конструкція *tout (tous, toute, toutes)* + дієслово в заперечній формі

Retenez !

Заперечення, що супроводжується неозначеним займенником *tout*, відноситься до *tout*, а не до дієслова (або до всього висловлювання) і перекладається словами *не все, не всі, не всякий* тощо

Ех.:

Tout ne se fait pas en un jour dans ce domaine comme dans les autres. –

У цій галузі, як і в інших, не все робиться в один день.

ВІПРАВИ

Traduisez :

1. Pourtant tout le monde ne vit pas dans l'aisance.
2. Toutes les causes ne sont pas injustes. (*O. Reboul. Le Français dans le monde*).
3. Peut-être faut-il seulement voir dans cette politique une certaine compréhension des problèmes que soulève le développement d'un programme spatial... Et il n'est pas impossible que tout n'ait pas été fait pour les expliquer.
4. Tous les députés n'ont manifestement pas suivis les consignes de vote données par le Comité directeur du CDU (ХДС) .
5. Tout n'est pas réparable et la nation française a irréversiblement souffert. Pourtant un autre choix est encore possible, une réelle redistribution des responsabilités. (*R. Peyrefitte. Le mal français*).
6. Fernand Legros avait d'excellentes relations avec les milliardaires de Dallas. Tous n'étaient pas amis, mais certains le recommandaient à des amis et il y trouvait son compte (*R. Peyrefitte. Tableaux de chasse*).

DEVOIR 2.7

Сполучник *encore que*

Retenez !

Допустовий сполучник *encore que* є синонімом сполучників *bien que*, *quoique*, але відрізняється від них тим, що служить для введення додаткового міркування. *Encore que* перекладається конструкціями *при цьому (хоча) слід враховувати...*, *при цьому слід мати на увазі...*, *правда й те, що хоча й...*

Присудок речення, що вводиться сполучником *encore que*, вживається, як правило, у Subjonctif ; разом з тим усе частіше зустрічаються випадки вживання його у Conditionnel і в Indicatif.

ВПРАВИ

Traduisez :

1. L'aide intellectuelle ne suffit pas, il faut y ajouter l'aide matérielle, soit en moyens de production, soit en biens de consommation. Encore que l'aide en biens de consommation ne peut être que provisoire, ne peut que faire face à la famine.

2. Les vues des deux gouvernements en politique étrangère sont actuellement très proches, encore que le projet « méditerranéen » de la France, bien vague, il est vrai, ne suscite pas à Madrid un intérêt aussi grand qu'on semblait l'espérer à Paris.

3. Cherchons-nous aujourd'hui à mieux nous informer? Sur l'Allemagne certainement, encore que sa réussite actuelle reste en partie inexplicée ; mais la plupart des Français ont gardé la manie de transférer leurs espoirs et leurs colères sur des pays de leurs choix qu'ils idéalisent et déprécient sans les connaître vraiment.

4. Cette ardeur enfin retrouvée est saine, encore qu'excessive.

5. Qu'on ne s'y trompe pas. Il ne s'agit nullement d'un fil, sur Bernadette Soubirous. Encore qu'il y a certainement une relation allusive entre Bernadette de Lourdes et cette femme qui quitte Montréal et son mari avocat, son bel appartement, sa vie urbaine et bourgeoise pour s'en retourner avec son tout jeune fils à la nature, à la campagne.

DEVOIR 2.8

Прийменник *quitte à*

Retenez !

Складний прийменник *quitte à* вживається перед інфінітивом і перекладається конструкціями *навіть ціною...*, *ризикуючи при цьому...*, *навіть якщо доведеться...*, *навіть ідучи на те, що...*, *хоч би і...*, *навіть за умови, що...* тощо. *Quitte à* звичайно не змінюється, але зустрічаються випадки його узгодження зі словом, до якого він відноситься.

Ex. :

Rester jusqu'au bout avec les amis quittes à crever tous ensemble.

(E. Zola).–

Залишатись з друзями до кінця, навіть якщо доведеться загинути всім разом.

ВПРАВИ

Traduisez :

1. C'est bien la solution que souhaitait Rome: quitté à léser les intérêts des ses propres agriculteurs ; le gouvernement italien serait ravi de profiter de la situation pour pouvoir importer à bon marché le maïs et le blé américain dont on a besoin.

2. Quant à payer le pétrole à n'importe quel prix, quitté à surcharger l'industrie française pour montrer notre bienveillance particulière vis-à-vis de l'Algérie, il n'en est pas question.

3. On s'attendait à ce que le nouveau chancelier, n'ayant pu remporter la majorité absolue, prît la tête d'un gouvernement de grande coalition, quitté à préparer la voie, au cours d'une prochaine législature à une victoire plus nette. Or, il n'en fit rien.

4. Le choix d'un homme de tout premier plan pour s'opposer au président sortant a pu paraître déterminant aux parlementaires chrétiens-démocrates quitté à s'accommoder d'une « ligne politique sensiblement plus dure ».

5. Les insurgés ayant détruit un pont le gouvernement a dû reconnaître que la ville était coupée du pays, quitté à rejeter la responsabilité sur les troupes ennemies.

6. Techniquement rien n'empêchait une cinquantaine de gros bombardiers de franchir l'océan quittés à ne pas rejoindre leurs bases.(J.Romains. *Violation de frontières*).

7. Après avoir décidé de rappeler les 45 observateurs militaires français du Liban M.Chirac pourrait même aller plus loin – quitté à froisser certains de ses alliés de UDF toujours prompts à dénoncer tout « abandon » des chrétiens au Liban – et remettre en cause la présence à Beyrouth-Ouest d'une vingtaine d'enseignants qu'y maintient la France.

8. A moins d'un coup de théâtre qui ne serait pas le premier dans un sommet de l'OUA, il semble bien que les chefs d'Etat aient déjà jeté les dés en faveur des Saharouis, quitte à demander ensuite à la Ligue arabe ou aux Maghrébins de trouver « en famille » une solution définitive au conflit saharien, que l'entrée de la RASD ne suffira évidemment pas à régler.

DEVOIR 2.9

Конструкції з прислівниками *mal, peu*

Retenez !

Прислівники *mal, peu* можуть у деяких випадках надавати заперечне або обмежувальне значення дієслову або прикметнику, до яких вони відносяться. З деякими з них вони утворюють усталені словосполучення, наприклад:

voir mal qch – уявляти щось важко, насилу, ледве;

être mal placé pour – бути не в тій ситуації (не в тому становищі), щоб..., бути в незручному становищі, щоб...

être peu soucieux de – не дуже-то (навряд чи, не сильно) прагнути (бажати) чогось.

Ех.1:

On voit mal d'ailleurs comment cet incident de parcours pourrait remettre en cause une collaboration qui s'est sérieusement amplifiée au cours des dernières douze mois. –

До того ж важко уявити щоб цей інцидент міг негативно вплинути на співробітництво, яке значно розширилося за останній рік.

Ех.2:

Dans ces conditions le pouvoir était peu soucieux de voir rebondir l'affaire. –

У цих умовах уряд не дуже-то прагнув, щоб ця справа знов виринула.

ВІПРАВИ

Traduisez :

1. M. T. se trouve écarté de facto du pouvoir suprême et, on voit mal comment il pourrait s'opposer à l'homme qui exerce aujourd'hui ce pouvoir avec le consentement populaire.

2. M.V. est assez mal placé pour poser au champion des libertés. Car enfin on le connaît pour un chaud défenseur du régime actuel qui se caractérise par la concentration du pouvoir entre les mains d'un seul homme.

3. L'Afrique de Sud a déjà fait savoir qu'elle ne tiendrait aucun compte de conseil qui est chargé de préparer l'administration du territoire par l'ONU. On voit mal dans ces conditions comment le nouveau conseil pourra être en même mesure d'accomplir sa mission.

4. C'est en fait une manière de dénoncer le traité de Rome en le vidant de toute substance. On voit mal le profit que l'agriculture et l'économie françaises toute entières pourraient en retirer.

5. Nombre de Français voient mal comment concilier le taux de croissance prévu par le V-e Plan avec les mesures restrictives d'un plan de stabilisation qui entre dans sa troisième année.

6. L'effort de l'Etat pour la construction aurait donc baissé... Dans ces conditions on voit mal comment le chef de l'Etat peut parler d'un progrès de 50 %.

7. L'Arabie Saoudite se résigne mal à voir son pouvoir de premier exportateur du monde remis en cause par des pays qui lui sont idéologiquement éloignés.

DEVOIR 2.10

Конструкція *ne... pas que*

Retenez !

Конструкція *ne... pas que* перекладається українською мовою словами *не тільки, не лише* (*ne... que* – *тільки, лише* + *pas*).

Ex. :

Tout déjà et depuis longtemps a été dit sur un sujet qui ne concerne pas que l'Allemagne. –

Вже все сказано, до того ж давно, щодо питання, яке стосується не лише Німеччини.

Ne... pas que часто входить у більш складну конструкцію – *il n'y a pas que*, яка вживається для логічного виділення у реченні поняття *не тільки* і того слова, до якого воно відноситься.

Ex. :

Il n'y a pas qu'en France que beaucoup de gens espéraient un autre avenir. –

На краще майбутнє надіялись не тільки у Франції.

ВПРАВИ

Traduisez :

1. L'air de Paris au printemps ne profite pas qu'aux amoureux. Pour un homme qui touche à la fin de sa carrière l'air de Paris a la vertu d'un élixir.

2. Le Congrès ne s'occupera pas que de la bioastronautique et de la médecine spatiale. Son ordre du jour est très chargé.

3. En fait, aujourd'hui, les seules vraies barrières auxquelles se heurtent les biologistes ne sont pas, il est certain, que techniques. L'une s'appelle le sens moral, l'autre – la peur ou scandale.

DEVOIR 2.11

Конструкція *faire valoir*

Retenez !

Конструкція *faire valoir* перекладається так :

Faire valoir (un terrain) – зробити ... продуктивним, здобувати (мати) прибуток з...

Faire valoir (son droit, un argent, ses revendications) – наполягати на..., відстоювати...

Faire valoir que – наполягати на тому, що..., підкреслювати, що..., заперечувати, що...

ВПРАВИ

Traduisez :

1. Depuis longtemps déjà, le pétrole et ses dérivés représentent, pour les pays riches, un secteur vital de leur économie. Les pays producteurs du tiers-monde en sont conscients et disposent là d'un atout décisif pour faire valoir leurs revendications.

2. Il est caractéristique de voir que, dans l'affaire pétrolière, le gouvernement iranien, le premier, ait fait valoir l'argument que son pétrole lui était payé dans une monnaie qui se dévaluait chaque année.

3. La Commission de Bruxelles demande la délégation de pouvoirs pour contrôler les échanges de « brut » de la CEE. Mais la France peut faire valoir qu'il n'existe pas de politique européenne de l'énergie.

4. La république de Panama est aujourd'hui décidé à faire valoir ses droits de souveraineté sur la bande de territoire, de 80 km de long environ, que se sont appropriés les Etats-Unis.

DEVOIR 2.12

Сполучення *serait-ce, fût-ce* та ін. у функції

сполучникових слів

Retenez !

Сталі сполучення ***serait-ce, fût-ce, ne serait-ce que, ne fût-ce que*** вживаються у функції допустових сполучників, які вводять окремі слова та словосполучення, і переводяться сполучниками « **нехай** », « **нехай навіть** », « **хоча б** ».

ВПРАВИ

I. Перекладіть речення, що включають сполучення *serait-ce, fût-ce*. Використовуйте їх при перекладі з української мови :

1. Les observateurs, unanimes, constatent que le nouveau ministre n'a pas de moyens pour réduire, fût-ce d'une unité, le nombre des chômeurs.

2. Faut-il, ne serait-ce que sur le principe, autoriser l'idée que l'ultime espace vierge de la planète — l'Antarctique — puisse un jour être ouvert aux prospecteurs de pétrole, d'or, ou de tout autre métal?

3. Завдяки відеозапису нам вдалося, нехай навіть на мить, побачити казковий світ тропічного лісу, який вже охрестили «легенями планети».

4. Зважаючи на складність поставленого завдання, експерти просили продовжити терміни підготовки доповіді хоча б на тиждень.

DEVOIR 2.13

Adverbes avec le suffixe - ment

Retenez !

Відносні прислівники на -ment можуть мати еквівалентами українські звороти зі словами *щодо, стосовно, що стосується, шляхом* тощо:

économiquement - в економічному відношенні, з точки зору економіки;

géographiquement - щодо (що стосується) природних умов

ВПРАВИ

I. Перекладіть речення з прислівниками на -ment (ком. 3):

1. Ce résultat a été obtenu *empiriquement*.

2. *Economiquement* parlant, ce projet ne vaut pas un clou.

3. La manifestation a été dispersée *militairement*.

II. Traduisez en faisant attention aux *adverbes avec le suffixe -ment*.

Dites quel type de correspondance – directe ou indirecte – vous avez utilisé et quel procédé de traduction vous avez utilisé au cas de la correspondance indirecte :

1. Plus préoccupant encore est le fait que la sphère économique tend parfois à considérer certaines préférences collectives exprimées démocratiquement comme des obstacles à son épanouissement.
2. L'entreprise vise non seulement à taxer proportionnellement plus salariés immobiliers que ceux qui peuvent jouer de leur mobilité professionnelle pour optimiser leur situation fiscale.
3. Généralement, les demandes portent sur ce qui est licite ou illicite pour des musulmans vivant dans des sociétés majoritairement non musulmanes.
4. L'individu contemporain, ce serait l'individu déconnecté symboliquement et cognitivement du point de vue du tout, l'individu pour lequel il n'y a plus de sens à se placer du point de vue de l'ensemble.
5. Naturellement, une telle définition apparaît, à bien des égards, comme très subjective. Mais elle n'est pas nécessairement dénuée d'intérêt ou de valeur.
6. C'est par exemple ce qui se passe actuellement en Indonésie, où la vieille garde de Suharto chassée du pouvoir revient progressivement sur le devant de la scène face à l'instabilité générale et à la division des anciens opposants.

7. Tel est le cas de la Tunisie, où l'intimidation politique des opposants est permanente et où, symboliquement, le président sortant a été réélu avec un pourcentage de voix supérieur à la fois précédente, alors que, formellement, les dernières élections étaient pluralistes et que celles d'avant ne l'étaient pas.
8. Or, sur cette définition minimaliste de la démocratie, la mondialisation a indiscutablement des effets très nombreux.
9. Ce discours s'est traduit par une série de dernières démarches visant à reprendre l'initiative dans l'espace anciennement soviétique et par une active politique en Asie – Pacifique .
10. Qu'est-ce à dire ? Que les lieux où se déroulent les événements sont géographiquement de plus en plus éloignés des lieux où leurs conséquences s'expriment.
11. Empiriquement, ce constat ne paraît pas aberrant.
12. A l'évidence, les entreprises qui font cet investissement doivent y trouver leur compte, dans la mesure où les consommateurs et les investisseurs socialement responsables, ainsi que les ONG, en sont satisfaits.
13. Si cet exemple était resté un cas isolé, les décideurs publics auraient rapidement négligé le rôle potentiellement perturbateur des ONG.
14. En dépit de l'instinct sûr des Européens pour compromettre ce qu'ils ont réalisé de meilleur, et qui leur a fait choisir à Maastricht une structure en piliers qui affaiblit l'unicité institutionnelle de l'Union, celle-ci reste

incomparablement plus forte que partout ailleurs dans le système international, en particulier à l'ONU.

15. La démocratie et le fonctionnement du système international se retrouvent, de ce fait, exposés ensemble à des interrogations plus fondamentales que les critiques dont ils faisaient l'objet dans le débat, polarisé idéologiquement, de la guerre froide.
16. Il y a évidemment là matière à débat, de la part de ceux, d'abord, qui pensent qu'il n'y a plus de substitut concevable à la démocratie nationale, mais surtout de ceux qui, tout en mesurant ses limites, restent fondamentalement sceptiques à l'égard d'hypothétiques formes de démocratie post- ou transnationales.
17. Or, dans les années 1940, une des faiblesses de la SDN (Société des Nations) paraît, rétrospectivement, d'avoir laissé à l'écart les unions d'avant 1914 et négligé de renforcer l'organisation internationale par des institutions capables de promouvoir la liberté des échanges et la stabilité monétaire.
18. Le problème vient de ce que cette communauté, Etats-Unis en tête, n'est intervenue que pour des raisons ponctuelles (guerre contre le terrorisme) et donc ne se sent pas stratégiquement tenue d'oeuvrer sur le long terme.
19. L'Etat est certes extérieur à la société villageoise, mais en même temps, il contrôle le passage vers la ville aussi bien socialement que géographiquement et économiquement.

20. La résistance est alors soutenue à fond par le Pakistan qui ne peut la contrôler politiquement mais la tient par l'intermédiaire des livraisons d'armes et du financement.
21. La question de l'ethnie émerge lorsque la monarchie tente de passer, à partir de la constitution de 1923, à une définition du pays comme Etat-nation, où théoriquement tous les citoyens sont égaux et la citoyenneté est basée sur le droit du sol.
22. En s'entendant les partis accentuent leur caractère ethnique car les adhésions se font de fait à l'intérieur d'une population ethniquement homogène.
23. L'adhésion de tel groupe lui vaudra automatiquement l'hostilité de tel autre.
24. La prédominance temporaire d'une tribu entraîne automatiquement l'opposition d'une autre.
25. C'est un des moyens pour eux d'exister politiquement.
26. Ces deux types de conflits sont structurellement différents et n'ont pas les mêmes implications militaires et politiques.
27. Les seigneurs de guerre n'ont pas su redistribuer aux populations des territoires qu'ils contrôlaient une part des revenus accumulés, qui ont souvent soudainement augmenté après la chute des Taliban.
28. Ces milices tendent à être politiquement légitimistes et à soutenir le pouvoir en place dans la mesure où on peut négocier avec lui, en conservant une certaine autonomie locale.

29. Aux Taliban, il faut ajouter d'autres groupes, potentiellement dangereux.
30. Commandants et seigneurs de guerre sont donc loin de s'opposer systématiquement à l'Etat.
31. Un affaiblissement de la tutelle internationale entraînera automatiquement un regain des ingérences extérieures, pakistanaises et iraniennes.
32. Si l'Iran est sans doute difficilement contournable en Irak, il est en position de faiblesse en Afghanistan.
33. Il y aurait beaucoup à dire sur les ravages du diplomatiquement correct sur la réflexion stratégique et diplomatique .
34. Techniquement, le monde progresse sans aucun doute. Moralement, il faut l'espérer, quoique, placées dans des conditions extrêmes et si elles sont saisies par la peur, les sociétés humaines restent capables du pire malgré toutes les précautions prises, notamment juridiques.
35. On ne pourrait pas mener très longtemps une politique étrangère qui contredirait complètement les données de la politique intérieure. En sens inverse, une politique étrangère qui se bornerait à répercuter mécaniquement la politique intérieure pourrait obtenir des succès isolés mais n'aurait aucun pouvoir d'entraînement extérieur et perdrait vite toute crédibilité.
36. Des réseaux personnels, fondés sur la relation professeurs – élèves ou la promotion d'anciens élèves, se sont établis et seront activés politiquement dans les années 1980.

DEVOIR 2.14

Конструкція *se substituer à qqn, à qqch* (*être substitué à qqn, à qqch*)

Retenez !

Дієслово *se substituer* перекладається українськими перехідними дієсловами *замінити, заступити, підмінити собою* та їх синонімами – *прийти на зміну* тощо.

При перекладі на українську мову дієслова *se substituer* зворотнє дієслово **н е в ж и в а є т ь с я .**

Ех. :

Les émissions les plus demandées sont celles de latin, de langues vivantes et de mathématiques. Elles n'ont pas pour objet de se substituer au maître, mais de présenter de la manière la plus claire possible les éléments essentiels d'une leçon. –

Найбільш популярні передачі – це уроки латини і математики. Вони не мають цілі замінити собою викладача...

ВПРАВИ

Traduisez :

1. Au centre, au sud, sur le front, la méthode des destructions massives était trop souvent substituée à l'usage que l'on aurait dû faire de l'immense système mis en place les forces clandestines. (*E.D.Astier. Les dieux et les hommes*).

2. Un certain événement s'est produit le 30 janvier 1933 : l'accession au pouvoir d'Adolf Hitler. Mais la plupart des Anglais étaient tentés de se féliciter de la perspective de voir un gouvernement fort se substituer en Allemagne au chaos de la République de Weimar.

3. En juin 1976 les participants à la conférence à Porto-Rico, estimaient que la confiance en l'avenir s'était substituée au doute. Ceux de la conférence à Londres

sont beaucoup plus modestes : « Les progrès dans la lutte contre l'inflation ont été inégaux », lit-on dans leur déclaration commune.

DEVOIR 2.15

Іменник *retrouvailles*

Retenez !

Іменник у множині *retrouvailles** перекладається звичайно словосполученнями *відновлення відносин, нове зближення*.

Порівняйте: *se retrouver* – зустрітись знов (після розлуки).

Ех. :

Retrouvailles franco-viétnamiennes : vingt-neuf ans après l'échec de la conférence franco-viétnamienne de Fontainebleau qui provoqua la guerre d'Indochine Paris reprend contact avec le Vietnam tout entier. –

Відновлення відносин між Францією і В'єтнамом : через двадцять років після провалу франко-в'єтнамської зустрічі у Фонтенбло, після якої почалась війна в Індокитаї, Париж відновлює контакти з усім В'єтнамом.

ВПРАВИ

Traduisez :

1. Les retrouvailles* sino-japonaises : il a fallu attendre ce mois de septembre pour que s'établissent des relations normales entre les deux capitales.

... Après tant d'années d'hostilité, la Chine et le Japon se retrouvent.

* ROBERT: Les retrouvailles de personnes qui se rencontrent.

Par extension : Rétablissement de relations interrompues entre groupes sociaux : *Retrouvailles de deux pays après la crise*.

2. Retrouvailles ibériques : La visite officielle que vient d'effectuer à Lisbonne le chef du gouvernement espagnol consacre de nouvelles et très symboliques retrouvailles ibériques.

3. Que veut le PS en provoquant la rupture de l'union de la gauche ? S'il s'agit d'un faux pas, il s'efforcera de réparer les dégâts et cette rupture, bientôt, se transformera en retrouvailles.

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

Граматичні аспекти перекладу. Деякі структурно-семантичні особливості французьких речень

DEVOIR 3.1

Переклад абсолютних дієприкметникових конструкцій

Retenez !

В абсолютних дієприкметникових зворотах дієприкметник відноситься до підмета, відмінного від підмета головної частини речення. Ці звороти перекладаються в такий спосіб:

а) абсолютні дієприкметникові конструкції, що стоять на початку речення, можуть перекладатися за допомогою підрядних речень причини або часу (сполучники: *з огляду на те що; оскільки; у зв'язку з тим, що; після того як тощо*) або рівнозначних їм прийменникових зворотів (*після, через, тощо*).

Ех. :

L'ONU n'étant pas un gouvernement mondial, sa Charte proclame le principe du respect de la compétence nationale des Etats. -

Оскільки ООН не є світовим урядом, в її Статуті проголошується принцип поваги внутрішньої компетенції держав.

б) в більш рідкісних випадках абсолютна конструкція має значення допустове або умовне:

Ех.:

Les données fournies prises en considération, le problème reste tout de même insoluble.-

Якщо навіть врахувати отримані дані, питання все ж залишається нерозв'язним.

в) абсолютна конструкція, що слідує за основною частиною речення, має приєднувальне, роз'яснювальне значення і часто перекладається за допомогою сполучників *причому, при цьому*:

Ех.: Tous les Etats membres sont présents à l'Assemblée Générale, chacun ne disposant que d'une voix.-

... причому кожна (держава) має лише один голос.

г) абсолютна конструкція може бути передана окремим реченням, що приєднується до головного за допомогою сполучника *i*.

ВПРАВИ

I. *Перекладіть речення з абсолютним дієприкметниковим зворотом:*

1. La classe ouvrière vaincue, la Seconde République a repris la politique de Guizot.

2. La France étant alors un pays où dominait la paysannerie, le succès de l'insurrection de 1871 avait pour condition nécessaire l'alliance entre le prolétariat et les paysans les plus pauvres.

3. Une fois la loi votée la question ne sera pas pour autant exclue des débats. 4. Tout individu peut adresser une plainte au Comité des droits de l'homme de l'ONU, les recours internes (внутрішні засоби правового захисту) ayant été épuisés.

II. *Перекладіть, використовуючи абсолютну дієприкметникову конструкцію):*

1. З огляду на те що переговори між двома країнами закінчились безрезультатно, питання було передано на розгляд (a été soumise à l'examen de) Раоратор закінчив сди Безпеки.

2. Оскільки необхідні фінансові кошти не були зібрані (réunir), здійснення проекту довелося відкласти.

3. Після того, як резоляцію було прийнято, голова оголосивпро закриття зборів

4.Оскільки видатки були значними, було прийнято рішення їх розділити.

5. Оскільки сторони змогли домовитись, контракт було підписано.

6. Через те що ціни значно підвищились, населення цих країн, споживає менше (товарів).

7. Коли промовець закінчив свій виступ, зал вибухнув оплесками.

8. Оскільки двері в зал не були зачинені, можна було чути і бачити все, що там відбувалось.

9. Коли всі справи будуть врегульовані, робота над проектом відновиться.

10. Телефонувати в офіс немає сенсу, оскільки робочий час вже закінчився і ніхто не відповість.

11. Як тільки директор ознайомиться з вашим звітом, він вас запросить.

12. Ледь-ледь пролунав дзвоник, як всі покинули приміщення.

III. Traduisez en faisant attention à la traduction des *propositions participes absolues*:

1. Aucune autre activité illicite n'étant aussi lucrative, le trafic des drogues a accru la capacité de nuisance des organisations criminelles qui s'y livrent, notamment leur pouvoir de pénétrer les structures économiques et politiques de certains Etats.

2. Mais, les pourparlers avec le président sortant Balladares (1994 – 1999) ayant été mis au jour, et la nouvelle présidente Mireya Moscoso (entrée en fonction en septembre 1999), ayant refusé l'implantation du CMA (centre multinational antidrogues) sur son territoire au nom de la souveraineté nationale, les Etats-Unis ont dû parcourir les Caraïbes à la recherche de gouvernements plus conciliants.

3. C'est un des deux seuls cas de détournement officiellement reconnus par Minatom, l'autre étant celui ayant eu lieu près de la ville de M.

4. Dans ces pays en crise, le contrôle des mines ou des sites diamantifères a, en effet, acquis un caractère stratégique, les diamants étant dans ces pays le moyen le plus simple de financer l'achat des armes nécessaires à la poursuite du conflit.

5. La victoire sur Saddam Hussein n'ayant été possible que parce que l'Allemagne, le Japon et les monarchies pétrolières avaient très largement mis la main à la poche.

6. Renan s'affolait déjà au lendemain de la guerre de 1870, à l'idée que l'humanité pourrait devenir « un grand empire romain pacifié et n'ayant plus d'ennemis extérieurs », la guerre étant pour lui « une des conditions du progrès, le coup de

fouet qui empêche un pays de s'endormir », c'est à ce moment que « la moralité et l'intelligence courraient les plus grands dangers.

7. Bref, l'électorat étant relativement stable, ce sont les états-majors des partis qui ont eu le plus d'influence sur les résultats, par leur tactique – réussie ou ratée – d'accords de coalition.

8. Les moyens notamment économiques dont elle dispose étant limités, la Russie pourra-t-elle les relever?

9. Au plan de la procédure, chaque traité étant susceptible de déterminer lui-même dans ces clauses finales les conditions de sa révision, on constate dans la pratique conventionnelle multilatérale une évolution qui n'est pas sans rappeler celle que l'on observait plus haut en matière d'admission des réserves.

10. La situation étant plus complexe dans un traité multilatéral, c'est l'accord unanime de toutes les autres Parties qui peut avoir le même effet (suspension ou extinction) soit entre elles-mêmes et l'auteur de la violation, soit entre toutes les Parties.

11. La réponse de G.M. ayant fait l'objet de divers commentaires, nous la publions telle qu'elle a été faite.

DEVOIR 3.2

Переклад каузативних конструкцій

Retenez !

У каузативних конструкціях (**faire** або **laisser** + **інфінітив**) підмет позначає джерело (часто причину) дії, виражену інфінітивом. Вони перекладаються:

а) опущенням дієслова **faire** (в даному випадку вказівка на реального носія дії є несуттєвою):

Il est venu à l'ambassade pour *faire renouveler* son visa.-

Він прийшов в посольство, щоб *продовжити* свою візу.

П р и м і т к а.

Дієслову *відзначати* відповідає *faire remarquer, faire observer*, якщо дієслово має значення «звернути чиюсь увагу на...»

б) заміною каузативного словосполучення одним дієсловом (заміна часто використовується, якщо інфінітив — неперехідне дієслово):

Ех.1 :

Les terroristes ont fait sauter le bâtiment.

— Терористи підірвали будинок.

Ех.2 :

Les réformes font renaître l'économie.

—Реформи *відроджують* економіку.

в) словосполученням, в якому **faire** перекладається дієсловами спонукального значення, *змусити, наказати, веліти, запропонувати, допомогти, дати, хотіти* тощо. Цей прийом часто використовується, якщо інфінітив - перехідне дієслово. Наприклад:

On a fait réunir des renseignements à M.N.

— Зібрати відомості *доручили пану N.*

г) словосполученням, що складається з дієслова *поставити в, на, домогтися, привести до* та ін. і віддієслівного іменника: *faire dépendre - поставити в залежність; faire adopter - домогтися прийняття.*

Ce contrat fait dépendre notre entreprise des apports extérieurs.

– Цей контракт *ставить* наше підприємство *в залежність* від зовнішніх поставок.

д) перебудовою речення, причому підмет каузативної конструкції відповідає обставині (найчастіше - причини) в українському реченні. Обставина вводиться

завичай прийменниками: *в результаті, завдяки, через, внаслідок*, а також зворотами *за наказом, за наполяганням* тощо:

Les autorités de la ville *ont fait saisir* le journal.

– *За наказом міської влади газету закрили.*

е) зворотно-каузативна конструкція перекладається пасивною або неозначено-особовою конструкцією.

Ех.1 :

Le directeur s'est fait voir le projet. –

Директору показали проект.

Директору було показано проект.

Директор був ознайомлений з проектом.

Ех.2 :

L'ambassadeur s'est fait présenter le personnel de l'ambassade. –

Посла познайомили з працівниками посольства.

Посол познайомився з працівниками посольства.

ВПРАВИ

I. *Перекладіть речення відповідно до вказівок коментаря :*

1. Les autorités ont fait saisir quelques publications d'extrême gauche.
2. Une telle évolution ne pourrait que mettre en cause l'existence d'un nombre croissant de producteurs agricoles en faisant dépendre nos approvisionnements des apports extérieurs, ce qui ferait peser une menace sur notre indépendance nationale.
3. Le ministre des finances a fait adopter une série de réformes fiscales.
4. Il est important de ne pas se laisser abuser par l'«essor» ou la «prospérité» de certaines périodes: et il est tout aussi important de ne pas tirer hâtivement des conclusions lorsque celles-ci sont achevées.

5. Il faut ne faire servir le progrès prodigieux de la science qu'au bien-être de l'homme (B, Γ). 6. La nouvelle manifestation dans le Nord affectera 300 000 travailleurs et fera cesser le travail dans 170 puits.

7. L'orateur répéta les dernières paroles, pour se faire mieux comprendre.

8. Faire cesser les guerres en cours et construire un monde plus tolérant, tels sont les objectifs des Nations Unies .

9. Les changements spectaculaires à l'Est ont fait évoluer les pays occidentaux.

10. Le président et ses conseillers, malgré une campagne électorale terne et prudente, ont laissé entendre qu'ils voulaient restaurer l'autorité présidentielle, concilier l'exécutif et le législatif et, surtout, faire renaître la crédibilité de l'Etat.

II. Traduisez en faisant attention à la traduction des *constructions causatives*:

1. C'est un militaire de l'école Eisenhower, c'est-à-dire, il déteste faire couler le sang, et notamment celui de ses compatriotes.

2. Interrogé mercredi 3 janvier par le Monde, le Pentagone a fait parvenir une réponse détaillée.

3. Il est vrai que, parfois, des retours de commission sur le territoire des grands pays industriels ont fait éclater l'importance du phénomène au grand jour, contribuant ainsi à le rendre insupportable.

4. Face à cet enchevêtrement d'intérêts contradictoires, les Occidentaux ont du mal à se positionner: impossible, en effet, de laisser sombrer le pays comme le Zaïre de Mobutu en son temps; impossible, également, de ne pas négocier avec des entreprises comme Gazprom, directement gérées par des mafias locales; impossible, enfin, de ne pas traiter avec l'Etat, en guerre contre des mafias qui possèdent cependant les rares journaux ou télévisions d'opposition.

5. La disparition du communisme a ensuite laissé apparaître un phénomène déjà perceptible depuis quelques années, en Afrique notamment: la crise de certains Etats.

6. Elu président pour cinq ans en 1997, le général Banzer, pour faire oublier son encombrant passé à la communauté internationale et en particulier aux Etats-

Unis, s'est lancé immédiatement dans une vaste campagne d'éradication des cultures, de « cocaïers » dont la quasi-totalité (37000 ha) avaient été manuellement arrachés à la fin de l'année 2000.

7. Bien qu'ils puissent faire entendre leur voix au sein de ces organismes, c'est au niveau de la Commission des stupéfiants, expression directe de l'Assemblée générale des Nations Unies que les pays émergents ou en voie de développement se font surtout entendre.

8. Or, en matière de « relations internationales illicites », pour reprendre la belle formule de Pierre Conesa, la hiérarchie des normes et des autorités habilitées à les édicter et à les faire respecter, constitue un enjeu à part entière du processus de surveillance des territoires.

9. En premier lieu, c'est une zone vers laquelle convergent des intérêts souvent contradictoires : ceux des pays riverains membres de l'ASEAN, bien sûr, mais aussi ceux de la Chine qui veut affirmer sa puissance sur les mers méridionales; ceux de pays plus éloignés, comme le Japon ou la Corée, dont les lignes d'approvisionnement et de communication maritimes traversent ces mers ; voire ceux des puissances occidentales qui affrètent les navires, ou souhaitent faire transiter leurs propres bâtiments militaires par les détroits internationaux.

10. La volonté de nombreux Etats d'Asie orientale de développer leurs marines, ainsi que la détermination du Japon à assurer la sécurité de ses lignes de communication laissent présager des évolutions à long terme.

11. La désorganisation engendrée par ce redécoupage politique et administratif, mais aussi le manque de moyens financiers pour faire fonctionner les établissements et pour payer le personnel, a fait craindre aux experts occidentaux dès le début des années 90, d'une part, une fuite des cerveaux vers les pays proliférants, d'autre part, le détournement d'équipements sensibles et de matières nucléaires, voire de matières fissiles, à partir des sites nucléaires et autres cités interdites.

12. Des agents, se faisant passer pour des acheteurs potentiels de matières fissiles à usage militaire, ont essayé d'acheter du Pu-239 auprès de revendeurs indépendants.

13. L'acquisition de ces matières, même en quantité insuffisante pour fabriquer des armes nucléaires, leur ferait gagner dans leur entreprise un temps non-négligeable et de l'argent.

14. La disparition de l'URSS a fait voler en éclats le système de contrôle soviétique, ce qui a affaibli de manière globale la sécurité exercée sur les technologies et équipements sensibles.

15. Cependant, ces groupes ont les contacts et les ressources pour accéder au matériel radioactif, de même que les capacités pour les faire sortir des frontières.

16. Pour faire pouvoir saisir cette chance, le pays doit être vigilant; il doit veiller à faire entendre son point de vue, à faire respecter ses intérêts nationaux, et à ne pas se laisser oublier ou marginaliser.

17. Et en dépit de la rhétorique de la concurrence et du marché, les entreprises se sont lancées dans une série de fusions et d'acquisitions qui ont fait naître la menace de monopoles mondiaux dotée d'un pouvoir sans partage sur les consommateurs.

18. Or, dans ces « Etats-fantômes » où le diamant reste l'ultime ressource disponible pour accumuler un capital, faire vivre un réseau clientéliste et entretenir une armée bien équipée, une véritable recomposition des modes d'exercice du pouvoir est intervenue, essentiellement fondée sur le contrôle des gemmes.

19. En vertu d'un système de certificat international, les diamants ne devraient pouvoir être exportés que dans les boîtes scellées, accompagnées de certificat d'origine, mentionnant le pays d'extraction et non ; comme aujourd'hui dans les lots mélangés au fil des escales, et ne laissant apparaître que le dernier pays de provenance.

20. Il faudrait un jour faire admettre que cette question, si délicate qu'elle soit, fait partie de ce problème .

21. A l'heure où l'informatique et Internet permettent de faire circuler des capitaux entre de nombreuses banques appartenant à divers pays, le juge qui veut faire exécuter une commission rogatoire a besoin de longs mois – dans la meilleure des hypothèses – pour aboutir.

22. Ce conseil allait s'avérer être d'une aide précieuse pour faire valoir les intérêts de l'IRIS (Institut français des relations internationales).

23. Si artificiel soit-il, aucun paradigme ne nous fera oublier qu'il n'est d'autre loi, à défaut, que celle de la jungle.

24 .Cette décentralisation empirique a notamment eu pour effet d'accentuer les disparités économiques, juridiques et politiques entre les sujets de la Fédération et faire craindre une désintégration de l'Etat russe.

25. Faute de pouvoir faire jouer ici la dissuasion nucléaire, force est de trouver d'autres réponses : la contre-attaque, d'une part (trouver et détruire les batteries lance-missiles), et la défense, de l'autre.

26. Ces carences institutionnelles pèsent lourdement aujourd'hui dans tous les domaines et favorisent la corruption, dans la mesure où il est plus facile et plus sûr de monnayer son accès à tous les services publics que de faire respecter des droits qui ne sont pas clairement établis.

III. Використайте при перекладі наступних речень каузативні конструкції і дієслова: *ajourner, échouer, éclater, paraître, renaître, ressortir, savoir, remarquer*:

1. Нещодавно відомий журналіст N. опублікував в газеті «Монд» дуже цікаву статтю.

2. Після закінчення Другої світової війни трудящі Франції доклали чимало зусиль, щоб відновити економіку країни.

3. Політика розпалювання національної ворожнечі може спровокувати конфлікт у цьому регіоні.

4. Засоби масової інформації всього світу одноставно підкреслюють важливість проблем, **поставлених** у виступі Генерального секретаря ООН.

5. Організовані дії учасників демонстрації дозволили зірвати задуми екстремістів.

6. Профспілка гірників офіційно повідомила, що шахтарі мають намір продовжувати страйк.

7. Представникам роботодавців на переговорах з профспілками не вдалося домогтися відстрочки розгляду питань, пов'язаних з підвищенням заробітної плати.

8. Газети відзначають значення майбутньої міжнародної конференції з проблем соціального розвитку.

DEVOIR 3.3

Переклад конструкцій **voir + infinitif**, **se voir + infinitif** або віддієслівний іменник

Retenez !

Конструкція **voir + infinitif** або віддієслівний іменник:

У конструкції з інфінітивом або віддієслівним іменником дієслово **voir** нерідко втрачає своє власне значення і може при перекладі опускатися. При цьому відбувається зміна суб'єктно-об'єктних відносин в реченні (французькому підмету відповідає додаток або обставина в українському реченні, а французькому другорядному члену речення відповідає підмет в українському варіанті).

Основні випадки:

а) підмет виражений нозначено-особовим займенником **on**. Французькому додатку відповідає підмет в українській фразі:

On voit ce pays se développer. -

Ця країна розвивається.

б) підмет означає час. Французькому підмету відповідає обставина часу в українському перекладі:

Le 20me siècle a vu deux guerres mondiales. -

У 20му столітті відбулись дві світові війни.

в) додаток до дієслова *voir* супроводжується присвійним прикметником або особовим займенником з прийменником. Французькому підмету відповідає означення або додаток в українському реченні:

Le candidat a vu sa situation s'aggraver. –

Становище кандидата погіршилось.

г) дієслову *voir* передує інше дієслово або іменник, що позначає бажання, прагнення, побоювання тощо. В цьому випадку *voir* + *infinitif* замінюється підрядним реченням:

Nous désirons de voir se former un nouveau système de sécurité. -

Ми бажємо, щоб створилася нова система безпеки.

д) **se voir** + **infinitif**. Займенник *se* може бути показником прямого або непрямого об'єкта. Залежно від цього підмет французького речення відповідає прямому або непрямому додатку в українському реченні.

Ce savant s'est vu décerner le prix Nobel. –

Цьому вченому була присуджена Нобелівська премія.

Se voir при *participle passé* рівнозначне дієслову *бути*:

Il s'est vu obligé de ... - Він був (виявився) змушений ...

е) конструкція *voir* + *infinitif* може бути використана при перекладі з української мови на французьку, зокрема при перекладі українського речення з інверсією підмета, тому що це дає можливість уникнути інверсії, не завжди бажаної у французькій мові.

П р и м і т к а.

Конструкція *voir* + *participle* використовується для перекладу українських пасивних форм. Порівняйте .:

Криза охопила країну. - On a vu la crise atteindre le pays,

але:

Країна охоплена кризою. - On voit le pays atteint par la crise.

ВПРАВИ

1. Перекладіть відповідно до вказівок коментаря.

1. Si les grandes puissances voyaient disparaître la menace de l'holocauste nucléaire, les peuples du tiers monde pourraient concevoir l'espérance de *voir disparaître* l'holocauste de la faim, de la maladie, du chômage.

2. L'économie française *avait vu* la chute de l'activité *se ralentir*, puis la production *se stabiliser* et enfin *connaître* une légère remontée.

3. Ce jeune pays *voit se dresser* devant lui une montagne gigantesque de difficultés et de problèmes.

4. La police qui pénétra dans les locaux de la Faculté *s'est vue refoulée* par les étudiants

5. Avril *a vu une* nouvelle hausse des prix.

II. Перекладіть, використовуючи конструкцію з дієсловом *voir*

1. Навколо нового лідера гуртуються всі прогресивні сили країни.

2. У другій половині 80-х років на міжнародній арені відбулися значні позитивні зміни.

3. У 21 столітті суттєво зросла роль глобальних проблем у розвитку світової цивілізації.

III. Traduisez en faisant attention à la traduction des constructions *voir + infinitif*, *se voir + infinitif* ou *nom* :

1. La décennie écoulée a vu ces débats se prolonger et s'intensifier.

2. Les pays de l'ex-Europe soviétique se sont vus un modèle de développement fondé sur le libéralisme politique et économique, censé être la représentation synthétique de la normalité européenne, et constituant le référent critique de la plupart des interprétations données du processus de démocratisation dans ces Etats.

3. Au cours de cette décennie, on a vu les meilleurs esprits débatte doctement les thèses qui proposent, l'une, de cesser de penser, l'autre, de susciter un adversaire de rechange pour continuer à penser contre.

4. On a vu émerger la notion de « bien public (ou bien commun) international », justifiant une action collective de sauvegarde, parfois au détriment de certains intérêts nationaux immédiats, dans des domaines tels que la biodiversité, le climat, le patrimoine culturel, le gestion de l'eau.

5. Dans le cas des opiacés, la hausse mondiale de la production est si élevée que ce sont les trafiquants eux-mêmes qui auraient conduit à son gel en Afghanistan, de crainte de voir les prix s'effondrer.

6. Fort de ses 16 % des voix, le MPN (Parti nationaliste du mouvement) s'est vu attribuer les postes de vice-Premier ministre et de ministre de l'Intérieur.

7. La distinction entre diamants UNITA (interdits à l'achat) et diamants gouvernementaux était trop difficile à opérer et le risque de se voir accuser de soutenir les mouvement de Jonas Savimbi est devenu trop grand au regard du nouveau contexte international.

8. Ces derniers mois ont en effet vu se concrétiser les premiers résultats d'initiatives multilatérales lancées en 1998 dans ce domaine, parmi ceux des travaux du Groupe d'action financière contre le blanchiment.

9. Les années 1970 ont vu se mettre en place des institutions symboliques d'un certain partage du leadership entre grandes nations développées, comme le G7 ?

DEVOIR 3.4

Переклад приєднувальних конструкцій з інверсією

Retenez !

Деякі прислівники, що знаходяться на початку речення, виступають у функції сполучника, який приєднує це речення до попереднього. В цьому випадку зазвичай має місце інверсія займенника при дієслові. Деякі слова в приєднувальній конструкції набувають нового значення:

aussi - таким чином, тому

encore - між тим, до того ж, однак

toujours - в усякому разі, при цьому, як би там не було

Слова ainsi, tout au plus, peut-être, sans doute та ін. в приєднувальній конструкції зберігають своє основне значення.

ВПРАВИ

I. *Перекладіть :*

1. Cette région est la seule où la mise en chantier d'une grande entreprise est possible. *Encore y a-t-il* des critiques pour dire que le terrain est trop tourmenté.

2. Paris a changé de cap en ce qui concerne le texte de l'accord. *Ainsi* le premier ministre *faisait-il* savoir que la France ne ratifiera le texte dans l'état où il est.

3. Les travaux de réparation touchent à leur fin. *Sans doute* l'installation *sera-t-elle* opérationnelle d'ici deux semaines.

4. Міжнародні організації системи ООН докладають значних зусиль для ліквідації неписьменності в найменш розвинених країнах. Однак багато чого ще належить зробити.

5. Сторони не змогли дійти згоди з питання про експлуатацію континентального шельфу (plateau). Тому питання було передано на розгляд Міжнародного Суду.

II. *Traduisez en faisant attention aux mots **aussi, ainsi, sans doute, encore, de même, peut-être, etc.** se trouvant au début de la phrase et à l'inversion du sujet après ces mots :*

1. Aussi lui a-t-il préféré une seconde variante – appelons-là « la verticale du pouvoir ».
2. Peut-être, est-il temps de s'intéresser au phénomène d'ensemble qu'il conviendrait d'appeler « les relations internationales illicites ».
3. Ainsi en est-t-il des commissions versées dans certains pays du Golfe, où budget de l'Etat et cassette royale se confondent.
4. De même, n'avons-nous abordé que très superficiellement les activités illicites des Etats, qui mériteraient à elles seules un numéro.
5. Mais c'est seulement sous le règne de Louis XIV que la répartition des attributions entre les départements ministériels permit d'attribuer à l'un des quatre secrétaires d'Etat la responsabilité de l'ensemble des relations extérieures ; encore ce dernier conservait-il, assez curieusement la haute main sur l'administration de certaines provinces du royaume.
6. Ainsi les banques suisses ont-elles recruté les émigrés russes ayant une bonne connaissance du pays et de ses élites pour les aider à détecter l'argent sale en provenance de Russie.
7. Encore faut-il, que la convention soit connue de ceux qui auront à l'appliquer.
8. Aussi, la politique de décolonisation amorcée par les Travaillistes en 1945 a-t-elle été poursuivie par les conservateurs revenus au pouvoir en 1951.

9. Peut-être, le constructivisme se développe-t-il aujourd'hui comme symptôme de faillite de théories détruites, beaucoup plus que comme base de théories nouvelles.
10. Sans doute, l'analyse par « les nouveaux acteurs », plus sociologique et dynamique est-elle aussi plus heuristique.
11. Sans doute, mises à part les guerres rapides et disproportionnées dans lesquelles sont engagés l'hyperpuissance américaine et ses alliés contre un Etat « rebelle » (Irak, Serbie), l'époque récente connaît-elle des conflits de plus « basse intensité ».
12. Sans doute certains des responsables de ces entreprises peuvent-ils se raccrocher à l'espoir que la primauté donnée aujourd'hui à la responsabilité sociale des entreprises va, purement et simplement, céder le pas.

DEVOIR 3.5

Вставні слова і конструкції

Retenez !

I. *Traduisez en faisant attention aux mots d'introduction et aux expressions incises.*

Dites à quoi servent ces mots et expressions dans les phrases données :

- a) à organiser l'énoncé ;*
- b) à commenter l'énoncé :*

1. Autrement dit, il ne s'agit pas tant d'exposer le cours et les variations de la politique étrangère de tel ou tel pays – a fortiori de tous les pays – que d'identifier les facteurs et d'analyser les processus qui pèsent sur le choix

des décideurs et qui font que la politique étrangère d'un pays est ce qu'elle est.

2. L'une des hypothèses qui sous-tend cette recherche est en effet que la transformation de la politique étrangère – même si elle est amorcée depuis le début du siècle et peut-être même avant – atteint sous nos yeux un stade proche.
3. **Ils** sont d'autant plus incités à le faire que l'image de la politique étrangère, telle que la perçoit encore le grand public, correspond pour l'essentiel à « la tradition » et contribue, de ce fait, à masquer la détérioration dont celle-ci est l'objet.
4. Sans prendre parti dans ces controverses, il semble qu'on puisse tout de même tenir pour acquises trois certitudes.
5. La politique étrangère, en particulier, doit faire face aux initiatives de partenaires et de protagonistes dont le comportement est, par hypothèse, imprévisible.
6. La dévolution du pouvoir, incarnait dans sa personne la collectivité toute entière et, à ce titre, exerçait la plénitude du pouvoir dans les rapports avec l'étranger.
7. D'une part, les chefs d'Etat ont conservé une certaine capacité d'influence en matière de politique étrangère – même dans le cadre des régimes parlementaires.
8. D'autre part, l'expérience a démontré, toujours en régime parlementaire, que les chefs de gouvernement étaient parfois accaparés par la solution des

problèmes de politique intérieure et qu'ils laissaient volontiers la bride sur le cou à leurs ministres des Affaires étrangères.

9. C'est en tout cas ce que prescrivait, pour la France, deux textes aussi remarquables par la précision de leur formulation que par la rigidité de leur contenu.
10. C'est un art dont on ferait mieux d'abandonner l'exercice aux diplomates de carrière, au moins dans les circonstances ordinaires.
11. C'est en quelque sorte la serrure qui ferme le coffre à l'intérieur duquel les combinaisons subtiles des diplomates sont soustraites à la vue du public et protégées contre le jeu pervers des intégrations extérieures.
12. Ce qui frappe, en définitive, dans la vision traditionnelle de la politique extérieure, c'est moins la liste et la nature de ses composantes que la cohérence qui les unit entre elles.
13. C'est notamment le cas des monarchies, qui n'ont de constitutionnel que le nom, même si, dans les faits, des élections compétitives ont bien eu lieu (Jordanie, Maroc, Koweït).
14. C'est d'ailleurs en Amérique Latine que la démocratie procédurale a beaucoup gagné de terrain, comme l'a montré le caractère très disputé des dernières élections péruviennes.
15. Là, les choses se compliquent de façon singulière. Que faut-il entendre par l'idée de démocratie comme culture ? Essentiellement, le fait que la démocratie n'est pas seulement une technique garantissant une alternance potentielle par le biais d'élections, mais de toute une série de pratiques

institutionnelles ou non institutionnelles capables de garantir la représentation équitable des intérêts et leur expression en détournement des élections.

16. Une des façons de réduire cet aléa est, par exemple, d'effectuer des choix de manière consensuelle.
17. Or, dans les sociétés d'Europe du Nord ou en Suisse, le consensus passe par la délibération, et la délibération prend du temps.
18. En effet, parce que le temps mondial établit des standards implicites ou explicites de légitimité, il tend à réduire la démocratie non seulement à une revendication exigible immédiatement, mais aussi à une technique politique capable de dégager des résultats tout aussi rapides.
19. Naturellement, cette conquête de droits particuliers n'est pas en soi incompatible avec la démocratie.
20. Par ailleurs, à Singapour comme en Iran, la réalité est bien plus complexe.
21. On peut donc dire dans ce cas que la démocratie comme procédure n'est pas même installée.
22. A partir de là, comment penser l'articulation entre démocratie comme procédure et mondialisation ?
23. Il s'agit pour l'essentiel d'un processus d'intensification des relations sociales planétaires qui se traduit par une disjonction croissante entre l'espace et le temps.

24. La démocratie comme culture n'est en revanche pas en prise avec le temps mondial, car elle a besoin de temps.
25. En réalité, les études les plus nombreuses de ce type de corrélation ont généralement porté sur le lien entre démocratie et développement.
26. Outre l'appel politique à l'élaboration de règles, la contribution la plus significative des organisations internationales au débat sur l'éthique est de nature analytique.
27. Cela montre, une fois de plus, la relation symbiotique que les firmes et les ONG ont nouée entre elles.
28. Cet afflux d'information crée pourtant un autre problème : celui de la comparaison des pratiques et des résultats des différentes entreprises entre elles.
29. Mais il est peu de bénéfiques qui n'aient aussi leur coût, et il faudrait évidemment, avant d'emboîter le pas des partisans des nouvelles normes, tenir compte de cette réalité.
30. A l'évidence, il est difficile de s'opposer à la mise à disposition de médicaments aux malades qui en ont besoin quelle que soit d'ailleurs leur nationalité.
31. Malheureusement, ces espoirs se sont envolés.
32. Ce clivage est peut-être l'élément le plus inquiétant pour l'avenir des sociétés du monde industrialisé ?

33. Ce décalage réside bien entendu dans le fait qu'une grande partie du public se sent directement affectée ou menacée par certains des effets attribués à la mondialisation, alors que les experts tendent plutôt à en nier l'existence.
34. Une approche de la gouvernance globale ne pourrait-elle pas consister, au bout du compte, à transposer la façon qu'a eu l'Union Européenne de codifier et de gérer les interdépendances entre ses membres ?
35. De fait, les années 1970 ont vu se mettre en place des institutions symboliques d'un certain partage du leadership entre grandes nations développées, comme le G7 ?
36. De fait, les années 1970 ont vu se mettre en place des institutions symboliques d'un certain partage du leadership entre grandes nations développées, comme le G7 ?
37. Paradoxalement, l'affaiblissement des seigneurs de guerre et des commandants entraîne un développement du trafic de drogue car celui-ci devient de plus en plus le seul véritable enjeu au niveau local.
38. Au total, l'ampleur des transformations accomplies ou subies depuis la chute de Mur a davantage suscité le scepticisme, le doute ou la critique théorique que conduit à l'élaboration de paradigmes nouveaux.

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА

Лексичні проблеми перекладу: передача стійких образних виразів, запозичень, неологізмів

DEVOIR 4.1

Передача стійких образних словосполучень і фразеологізмів у суспільно-політичних текстах

Retenez !

У суспільно-політичному мовленні є сталі вирази, вживані прийоми емоціональ-оцінкового характеру, в основі яких лежить певний образ (метафора, метонімія та ін.). У зв'язку з частим вживанням образність може стиратися. При перекладі не слід прагнути дослівно відновлювати такі образні вирази, якщо це призводить до появи словосполучень, які не вживаються в мові перекладу. У практиці перекладу зазвичай відмічають такі можливості передачі сталого образного виразу:

1. Обидва вирази (в українській і французькій мовах) побудовані на однаковому образі і при цьому подібні за синтаксичною структурою і лексичним складом:

Ех. :

*la part du gateau - частка пирога,
semer la discorde – сіяти розбрат,
course aux armements – гонка озброєнь,
cinquième colonne – п'ята колонна.*

2. Обидва вирази побудовані на однаковому образі, але мають різну синтаксичну структуру і лексичний склад . В такому випадку при перекладі слід виходити з норм, прийнятих в мові перекладу.

Ех.:

pousser les feux - *роздувати* полум'я (повстання тощо),
jeter les racines - *пущати* корені= укорінюватись,
vifs échos - *гарячі* відгуки,
main secourable - *рука* допомоги,
porter de l'eau au moulin de qqn - *лити* воду на млин когось.

3. У мові перекладу немає відповідного еквівалента. У такому разі треба вдатися до описового перекладу:

Ех. :

faire long feu – *зазнати невдачі, провалитись*,
avoir des reins solides – *бути міцним, мати тверду фінансову основу*,
les lendemains qui chantent – *радісне майбутнє*,
La coopération se porte bien. – *Співробітництво розвивається успішно.*

Фразеологізми – це стійкі, неподільні сполучення слів, які сприймаються як єдине ціле, мають переносне значення і дорівнюють одному слову, наприклад: «бити байдики» (ледарювати), «собаку з'їв» (досвідчений), а їхнє значення не впливає з суми значень окремих слів. Компоненти фразеологізмів не можна замінювати або викидати. Загальний зміст фразеологізмів не дорівнює сумі значень окремих слів (наприклад, «водити за ніс» не означає фізичну дію з носом, а означає *обманювати*). Якщо в мові перекладу немає подібного за змістом стійкого словосполучення, фразеологізм перекладається відповідним за значенням словом, хоча емоційне забарвлення висловлювання при цьому втрачається і, можливо, комунікативна мета досягається не в повній мірі.

ВПРАВИ

I. Перекладіть сталі вирази політичної фразеології:

1. La civilisation postindustrielle est celle de *la matière grise*, de la créativité, de l'imagination et des *remises en cause*.
2. Les reporters de cet hebdomadaire rapportent les images de tous *les points névralgiques* de la planète.
3. Pour *mettre* le sport *sur les rails* de son avenir, le ministre a eu recours aux *grands moyens*.
4. L'association «Les amis de la Terre» appelle les Parisiens à venir manifester à pied, en bateau ou à vélo sur le thème «Bagnole, *ras-le-bol*».
5. Ces pays ont fait preuve d'une telle précipitation dans le progrès industriel qu'ils en sont presque *arrivés au point de non-retour* de la pollution.

II. Traduisez en faisant attention aux locutions figées et aux phraséologismes:

1. Abdourahman met fin au système de la garde royale et entreprend de mettre sur pied une armée moderne, grace aux subsides britanniques.
2. Il est à la portée de chaque citoyen de vérifier quotidiennement l'existence de ces règles et de ces pratiques dont il n'existe pas d'équivalent à l'intérieur des frontières.
3. Cette vision des choses plonge évidemment ses racines dans une longue histoire.
4. Mais il n'est pas inutile d'examiner ces raisons de façon plus précise en vue de localiser les obstacles à surmonter et de tracer l'itinéraire à suivre pour sortir des sentiers battus.
5. Ce scepticisme, de bon aloi sous l'Ancien Régime, se retrouve, à quelques mots près, sous la plume d'un récent ministre des Affaires étrangères de la Belgique.

6. Ce principe, issu lui aussi de la pratique de l'Ancien Régime, a acquis au fil du temps la valeur d'un dogme qui trouve son application dans la répartition des compétences entre les différents ministères.

7. Privée de ses anciens privilèges, notre diplomatie a dû renoncer au mystère et accepter de bonne grâce la loi commune de la publicité.

8. De tels éclats effarouchent ceux avec lesquels il faut continuer à traiter, et les mettent sur leurs gardes.

9. Il s'agit d'essayer diverses combinaisons d'échanges. Les négociateurs doivent avoir la possibilité de proposer les solutions d'essai, d'étudier des contre-propositions, et de mettre à l'épreuve les réactions de leur interlocuteurs.

10. L'émirat de Kaboul est donc, au début, un Etat patrimonial dont le souverain dispose à son gré, même si les tribus considèrent que l'émir gère territoire pour leur compte.

11. Ce qui amena les ONG à prendre en charge cette affaire fut la décision prise par un groupe d'entreprises pharmaceutiques d'intenter un recours judiciaire contre le gouvernement de Pretoria.

12. Ces firmes gigantesques semblent aujourd'hui plus puissantes que n'importe quel gouvernement, et on les croit capables d'actionner tous les leviers de l'économie – pour le meilleur et pour le pire.

13. Et si les entreprises, sous son influence, modifient réellement leur pratique en matière d'environnement et de droit du travail, ces changements contribuent-ils à faire le monde meilleur ou ne sont-ils que la traduction de la cynique maxime: « L'enfer est pavé de bonnes intentions »?

14. Ce gouverneur ne disposera plus de boucs émissaires sur lesquels il lui sera possible de rejeter la responsabilité des erreurs qu'il ne manquera pas de commettre .

15. La première variante est celle de « la toile d'araignée » tissée par B.Eltsine.

16. Pierre Clastres avait, en son temps, décelé dans le phénomène guerrier, pour des sociétés « primitives » à la chefferie non coercitive et encore contrôlée, le début de l'accumulation primitive du pouvoir et, de fil en aiguille, de l'Etat.

17. Le trafic de diamants impliquerait cependant d'autres trafiquants d'armes comme M.X. recherché dans son pays, qui possède un avion immatriculé à Monrovia faisant la navette entre le Burkina, le Liberia et l'est de la Sierre Leone.

18. Le responsable de l'Union pour l'Amérique Latine Francisco de Camara, a enfoncé le clou : « Nous voulons contribuer à la paix, non accroître la tension ».

19. Pour relever le défi, les dirigeants se sont employés à maîtriser les moyens de communication et ont pris soin d'ajouter à la panoplie de leurs moyens d'action des services de « relations culturelles ».

III. Traduisez en faisant attention à la traduction des *phraséologismes*:

1. Prenant à contre-pied une malheureuse tradition française, nous mettons en contacts, dans toutes nos initiatives, des hommes et des femmes de toute origine professionnelle et de toute sensibilité.

2. Du moins, cette décennie a-t-elle permis de tordre le cou à bien des naïvetés consolatrices.

3. A tout seigneur tout honneur. Invité à dresser une sorte de catalogue critique des principaux « paradigmes » avancés au cours de la dernière décennie pour aider à nous y retrouver dans le monde de l'après-guerre froide, comment l'auteur de ces lignes ne mentionnerait-il pas d'abord la proclamation par George Bush père, devant les chambres réunies du Congrès, le 6 mars 1991, d'un «nouvel ordre mondial »?

4. Des exemples récents de proches de Chefs d'Etats arrêtés en flagrant délit, dans des affaires de trafic de drogues, montrent à la fois l'enjeu et la réalité du débat.

5. Les protagonistes de ces affrontements, dans leur recherche de financements, font flèche de tout bois: trafic de pétrol, de drogues, de métaux stratégiques, etc.

6. L'argument, même dans la bouche d'un petit homme exalté brandissant une mitrailleuse lourde plus grande que lui, fait mouche auprès des médias – d'autant que l'armée philippine le reprend à son compte pour obtenir de Washington un chèque et blanc pour ses opérations « antiterroristes » à Mindanao.

7. Dans les reportages consacrés par les principales chaînes européennes et nord-américaines à cette mésaventure épique de touristes accidentaux Jolo est présentée comme une « île coupée du monde », comme le dernier refuge des « gens sans foi ni loi » héritiers des chasseurs de têtes et des aventuriers du Far East.

8. Ce sont des étendues dans lesquelles la « privatisation des Etats » bat son plein – c'est-à-dire, s'observe une cession ou une délégation des prérogatives régaliennes à des acteurs « privés » (les réseaux mafieux, les grandes compagnies concessionnaires travaillant dans le secteur des bois, des hydrocarbures ou des minerais).

9. Au-delà du coût direct des pots-de-vin, qui pèse dur les prix ce sont les décisions dévoyées qui coûtent le plus cher.

10. Les Américains penchaient pour une nouvelle recommandation. Le pire eût été à leurs yeux que les premières mesures concrètes fussent réportées aux calendes grecques.

11. De mêmes quand un ancien responsable de la CIA se vente de vouloir utiliser le réseau d'espionnage Echelon pour y traquer les turpitudes des firmes étrangères, il apporte de l'eau au moulin de ceux qui repugnent à une convention comme celle de l'OCDE.

12. La mobilisation de la contrebande privée permet de jouer sur les deux tableaux de l'illégalité et de la légalité internationale.

13. La « politique de l'autruche » devient un puissant argument auprès de ceux qui craignent le retour à la rigueur, l'application des standarts européens, la présence de douaniers ou de militaires étrangers sur leurs frontières.

14. Il faut éviter le syndrome de la table rase (construire la démocratie de manière abstraite), mais aussi celui du « retour au passé ».

15. L'appareil militaire s'est réduit à peau de chagrin. Officiellement, les troupes de Massoud ont été intégrées dans le ministère de la défense sous le commandement de Fahim et disposent d'une dizaine de bases.

16. Les mafias originaires des pays de l'ex-Yougoslavie sont également en train de faire de cette ville une des plaques tournantes du trafic d'armes, dont une partie sert à approvisionner des groupes terroristes et indépendantistes.

17. Ce sont ces quasi-néophytes des grandes manœuvres communautaires qui ont pris le relais des Français, le 1er janvier, pour assurer la présidence de l'UE.

DEVOIR 4.2

Передача запозичень

Retenez !

Запозичення з інших мов дуже часто зустрічаються у французьких текстах. Частина з них асимілювалась і не сприймається більше як запозичення, наприклад, *кафе, радіо, президент*. Інші слова продовжують ще носити іншомовний характер. Часто для створення так званого місцевого колориту автори вводять іноземні слова, що мають чітке іншомовне забарвлення.

Частина запозичених слів увійшла в українську мову. Переклад таких слів не викликає труднощів. В залежності від стилістичної ролі запозичення застосовуються різні способи його передачі.

Для перекладу слів, що не мають якогось додаткового стилістичного навантаження, можуть бути застосовані словникові відповідники, що існують в українській мові: *star* – кінозірка.

Слова, що використовуються автором для перенесення дії в іноземне середовище, для створення місцевого колориту, зберігаються при перекладі або в іноземному написанні, або в транслітерації¹ чи транскрипції.

¹ Транслітерація і транскрипція - це передача написання іншомовного слова буквами мови, на яку робиться переклад. При транскрипції відображається звукова форма іншомовного слова (*Jean* – Жан), при транслітерації – графічна (*Jean* – Жеан).

ВІПАВІ

I. *Observez l'emploi des **emprunts** et traduisez les phrases suivantes:*

1. Au ministère de l'Intérieur on explique que des efforts importants ont été faits avec l'embauche d'un « pool d'une vingtaine d'interprètes ».
2. Il y a peu de discussions ouvertes et peu d'efforts pour solliciter des opinions en dehors de l'establishment diplomatique, en particulier pour ce qui concerne les relations bilatérales jugées importantes.
3. L'actualité est régulièrement ponctuée d'articles sur les mafias russes et albanaises, les triades chinoises et autres bandes criminelles nouvelles.
4. Ces places off shore ne ressemblaient pas préoccuper la communauté internationale.
5. Le financement de la guérilla afghane par la CIA s'est fait grâce au laxisme observé quant au développement du trafic de drogues au grand dam de la Drug Enforcement Authority (DEA).
6. Le pays a connu toutes les phases du processus, depuis la corruption des élites issues de la guerre d'indépendance, à l'institutionnalisation dans la haute hiérarchie militaire, en passant par « le trabendo » pour les petites gens, et l'économie criminelle de la lutte armée aujourd'hui.
7. Les Etats-Unis ont refusé d'y participer, même si la nouvelle administration affirme « soutenir sans équivoque » le processus de paix et « n'exclut pas de participer » au prochain round de discussion avec la guérilla.
8. Enfin l'on s'est aperçu que la corruption était un boomerang. Sur les commissions se greffaient des rétro-commissions. Bientôt les habitudes prises sur les marchés étrangers se transportaient sur le marché intérieur.
9. Les apparatchiks en places, craignant de perdre leurs privilèges face à la nouvelle concurrence, se mettaient à dénoncer les activités des nouvelles mafias issues de la transition économique.
10. Aujourd'hui, la lutte contre la criminalité en Russie semble se limiter à la partie émergée de l'iceberg, c'est-à-dire à la petite délinquance.

11. Ce n'est pourtant pas le fait d'en vendre malgré tout qui caractérise la corruption, mais le fait de donner un bakchich au douanier pour faire pénétrer des marchandises illicites ou d'avoir bénéficié de « protections » en haut lieu.

12. La stabilité hégémonique assurée par les deux grands blocs conduisait à une production de la sécurité, bien collectif pris en charge par un hégémon.

13. S'il séduit ce pays peuplé de petits patrons, c'est parce qu'il est le prototype du self-made man, ce symbole du succès de l'entreprise privée : mais on a déjà vu des patrons milliardaires candidats – présidents aux Etats-Unis (Perot et Forbes) ou au Mexique (Vicente Fox).

14. Malgré son récent regain, le niveau russe du PIB par habitant est ainsi tombé d'un peu plus du tiers à un peu plus du sixième du niveau américain et, grosso modo, de la moitié au quart du niveau européen.

15. En même temps que ce « boom » de l'éthique se confirme, le nombre de fonds d'investissements « socialement responsables » s'accroît, les gestionnaires de portefeuilles et les actionnaires les plus actifs exigent une « comptabilité triple » qui analyse non seulement les résultats financiers de l'entreprise, mais aussi ses performances en termes de gestion sociale et environnementale.

16. Elle se compose par addition des éléments classiques de la puissance (économie, monnaie, armée, territoire, population), mais aussi, de plus en plus, de toutes les formes nouvelles de l'influence, le désormais fameux soft power.

17. La comparaison de ces deux tableaux, réalisés en combinant les palmarès séparés des entreprises industrielles, de service et de commerce, traduit l'existence de profonds bouleversements.

18. D'autres tabous sont aussi tombés : lorsque l'assureur italien Generali a tenté une OPA hostile sur les AGF, l'assureur français n'a pas hésité à se jeter dans les bras de l'allemand Allianz, même si l'on a vu dans la bataille bancaire que les étrangers même européens, ne sont pas toujours les bienvenus dans le secteur financier français.

19. En même temps, toute une littérature braquait les projecteurs sur les phénomènes sociaux nouveaux qui légitimaient ces formes nouvelles d'intervention :

effondrement des Etats, collapsing states, mais aussi émergence de biens communs, questions liées à l'écologie, au développement durable et aux formes inédites de gouvernance.

20. Pour un esprit nourri d'histoire et fasciné par le rapport des puissances, il était tentant de voir l'Amérique incarner à son tour ce Weltgeist, cet « esprit du monde » que Hegel, encore tout ému d'avoir aperçu de sa fenêtre, au soir de la bataille d'Iéna, « l'Empereur sur son cheval », décrivait comme désormais porté par Napoléon : l'ampleur de la victoire aussi bien philosophique que militaire de ce dernier ne le vouait-il pas à conclure l'histoire non seulement de l'Allemagne, mais de l'Europe et de l'humanité?

21. La vendetta est en effet inhérente à ce genre de conflits, mais pour éviter qu'elle n'atteigne un niveau d'autodestruction, des formes de médiation plus ou moins institutionnalisées existent en Afghanistan, sous l'égide des « barbes blanches » et de religieux.

4.2.a. Англiцизми у французьких текстах

Retenez !

Англо-американські запозичення особливо численні в таких галузях, як економіка, техніка, культура, спорт (standing, staff, planning, brain-trust, brainstorming, handicap, gap, jet-set, fair-play, loser, leader, leadership, no man's land, label, remake, star, play-back, shooter і т. ін.). Цікаво, що деякі слова, які вважаються англiцизмами, були раніше запозичені з французької мови, яка, в свою чергу, пізніше запозичила з англійської мови деякі з нових значень цих слів. Так сталося, зокрема, зі словом le choc. Деякі англiцизми, навпаки, отримують нові значення у французькій мові. Наприклад, термін lifting - косметична операція, «підтяжка» отримав у французькій мові більш широкий зміст: оновлення, омолодження, модернізація. Нерідкими є випадки утворення від англiцизмів слів відповідно до французької норми словотворення: doping - doper - dopage.

Завдання перекладача ускладнюється тим, що одні англіцизми не мають французьких еквівалентів, а інші - мають. У тексті часом можуть зустрітися й англіцизм, і його французький еквівалент: cash - argent liquide (готівка); software - logiciel (програмне забезпечення ЕОМ); hardware - matériel, ordinateur (апаратне забезпечення, власне ЕОМ). Так, наприклад, в текстах зустрічаються три близьких за значенням слова - англіцизми lifting, maintenance і французький термін entretien. При перекладі можливе варіювання: *ремонт, поточний ремонт, технічне обслуговування.*

ВПРАВИ

I. *Voici les anglicismes largement utilisés en France et leurs correspondances françaises.*

Consultez les dictionnaires pour savoir comment prononcez ces anglicismes.

1. **best of** = le meilleur de ...
2. **best-seller** = gros succès
3. **borderline** = proche des limites
4. **booster** = accélérer
5. **business** = activités commerciales
6. **burn-out** = épuisement professionnel
7. **buzz** = succès immédiat
8. **cash** = argent liquide
9. **casting** = audition
10. **challenge** = défi
11. **coach** = professeur
12. **come back** = retour (après une absence)
13. **cool** = sympathique / branché
14. **crash** = accident
15. **customiser** = personnaliser
16. **deadline** = délai / date butoir
17. **dealer** = trafiquant de drogue

- 18.**live** = en direct
- 19.**listing** = liste
- 20.**overbooké** = débordé / très occupé
- 21.**parking** = stationnement
- 22.**punch line** = phrase percutante
- 23.**stop** = arrêt
- 24.**shopping** = faire les magasins
- 25.**sponsor** = mécène
- 26.**vintage** = objet d'époque
- 27.**week-end** = fin de semaine (samedi/dimanche)

II. Перекладіть речення, що містять англіцизми :

1. C'est un type complet du self-made man, ayant conquis sa place dans les milieux d'affaires.
2. Face à un tel challenger, l'actuel président fera figure d'un centriste.
3. Pas d'interview ni d'invitation à débattre de ce sujet explosif. Un black-out total sur toutes les radios.
4. Les artistes de variété conviés à l'émission chantent désormais «en direct» car le «play-back» est proscrit.
5. Cet homme politique joue toujours le fair-play, même avec ses adversaires les plus implacables.

4.2.6. Переклад латинізмів

Retenez !

Латинські крилаті слова, вирази, юридичні формули нерідко зустрічаються у французьких текстах. При перекладі можливі три варіанти:

- а) збереження їх в написанні оригіналу: *modus vivendi*;
- б) транскрипція: *honoris causa* - гоноріс кауза, включаючи випадки словотворення: *a priori* - апріорне;
- в) переклад на рідну мову: *a fortiori* - тим більше.

При перекладі латинізмів корисно користуватися словниками латинських крилатих слів і виразів.

ВПРАВИ

I. *Дайте український переклад наступних латинських виразів*

Habent sua fata libelli;
paux hominibus bonae voluntatis;
quod licet Jovi, non licet bovi;
quo vadis?;
vox populi, vox Dei;
(conditio) sine qua non;
ipso facto;
ab ovo;
a contrario;
ad hoc;

II. *Перекладіть наступні латинізми. Назвіть, які з них ви зустрічали (латинською чи українською мовами) у текстах (в усній чи письмовій формі)*

- A) *суспільно-політичної сфери;*
- B) *правової сфери ;*
- B) *у текстах про освіту, навчання, мислення.*

dura lex, sed lex;
habeas corpus;
veto;
bellum omnium contra omnes;
Carthaginem esse delendam;
casus belli;
citius, altius, fortius;
historia magistra vitae;
cogito, ergo sum;

divida et impera;
errare humanum est;
homo homini lupus est;
primus inter pares;
qui non laborat, non manducet;
si vis pacem para bellum;
repeticio est mater studiorum
tabula rasa
tertium non datur;
veni, vidi, vici;
verba volant, scripta manent

III. Спробуйте визначити зміст латинських виразів, спираючись на схожість коренів у словах латинською і французькою мовами

signum temporis;
terra incognita
veritas magis amicitiae
ad calendas graecas.
ars longa, vita brevis
dulcia fumus patriae.
memento mori
mens sana in corpore sano
O tempora, o mores!
modus vivendi.

DEVOIR 4.3

Передача неологізмів

Retenez !

Неологізми — це нові слова, словосполучення або значення слів, що виникають у мові для позначення нових понять, предметів чи явищ, які

з'явилися в суспільному, науковому чи культурному житті (*гаджет, смартфон, булінг, дрон, криптовалюта*). Частина неологізмів з часом зникає, а інша — закріплюється у мові, стаючи її невіддільною частиною. Словниковий запас будь-якої мови оновлюється шляхом появи власне нових слів, розвитку нових значень у старих слів або в результаті запозичення іншомовних слів.

У текстах ЗМІ нерідко з'являються як неологізми, так і оказіональні слова (авторські неологізми), відсутні в словнику. Їх значення можна іноді визначити, виходячи з їх складу. Так, слово téléphobe складається з двох частин: télé - телебачення і phobe – *такий, що має ненависть до чогось*. Воно, отже, значить: *той, хто не любить телебачення*. Слово démassification утворено префіксом dé- від massification, яке визначається у французькому словнику так: «*adaptation d'un phénomène à la masse, au grand nombre, par suppression des caractères différenciés qu'il présentait*», тобто *знеособлення, нівелювання*. В цілому слово означає *відмову від знеособлення, нівелювання*.

Можливі кілька способів передачі неологізмів, тобто нових слів (лексичних неологізмів), нових значень (семантичних неологізмів), а також нових фразеологічних зворотів (фразеологічних неологізмів):

- а) передача відповідним українським неологізмом;
- б) передача українською мовою словом, близьким за змістом, але таким, що не є неологізмом;
- в) транслітерація або транскрипція, що супроводжується, якщо треба, підрядковим коментарем;
- г) перифрастична передача.

ВПРАВИ

I. *Traduisez en faisant attention aux néologismes :*

1. L'ambassadeur George F. Kennen dénonce l'amateurisme de la diplomatie americaine et préconise l'alignement des Etats-Unis sur la pratique européenne.

2. C'est un débat important certes, mais qui au lieu de condamner l'une ou l'autre des théories, anciennes ou modernes, montre que la pertinence se situe dans une approche interactionniste mettant intimement en relation des acteurs de nature différente, réinterprétant la grammaire souverainiste au lieu de l'occulter.
3. Autrefois, à la conjonction de l'idéalisme et de l'utilitarisme la société civile mondiale décrivait en même temps les formes multiples de solidarité transnationale et les modes d'articulation économiques nés du libre-échangeisme.
4. Aussi étaient déjà ouverts les sentiers qui nous conduisent aujourd'hui vers « l'ethnicisme » et l'identitarisme, ces derniers constituant l'une des composantes essentielles du débat contemporain.
5. Doustom utilise volontiers le persan comme « langue officielle », et ce faisant se réclame aussi d'une tradition non pas étatique mais « émiratique » d'Afghanistan et d'Asie Centrale.
6. A l'évidence, la fin de l'URSS a entraîné mécaniquement la fin du monde bipolaire, la « décompartimentation » du monde et l'accélération de la diffusion mondiale de la globalisation à l'américaine, d'autant qu'elle a coïncidé avec une explosion sans précédent des technologies de communication.
7. Ces micro-projets entretiennent souvent le clanisme afghan, retard pour les grands projets de développement – barrages, irrigation, routes, ponts – , qui sont ce qu'attend la population.

8. En fait l'Etat joue à deux niveaux : une légitimité officielle de type idéologique (islam, pachtounisme, communisme, nationalisme) et une pratique non dite qui relève de l'anthropologie politique (maniement des notables et des groupes de solidarité).
9. A notre connaissance, ce travail n'a jamais été effectué. Mais on peut compter sur le dévouement des « quantitativistes » pour se livrer à un tel exercice.
10. Pourtant, la réalité est beaucoup plus complexe : les Français ne sont pas de « globalophobes » et les Américains ne sont pas des partisans enthousiastes de la mondialisation.
12. Comme l'a très bien dit notre excellent confrère de la Zeit de Hambourg, Theo Sommer, l'age « tocquevillien » est terminé. Reviendra-t-il jamais?

DEVOIR 4.4

Прикметники, утворені від прізвищ

Retenez !

Такі прикметники можуть:

а) вказувати на конкретну особистість: moliéresque, rousseauiste, napoléonien, proustien. gaullien. У цьому випадку вони перекладаються або прикметником: *наполеонівська епоха*; або власною назвою: *théâtre moliéresque - театр Мольєра*;

б) характеризувати будь-яке явище або предмет. У цьому випадку вони можуть перекладатися за допомогою звичайних прикметників, що відображають характерні риси творчості або ідейного спадку даної особистості: *un personnage courtelinesque - комічний, смішний, гротесковий* (тому що творчості французького письменника Ж. Куртеліна (1858-1929) властиві тонкий і уїдливі гумор, сатира, іронія), або за допомогою слів "в дусі", "в стилі" разом з власною назвою: *une situation courtelinesque - ситуація в дусі Куртеліна*.

П р и м і т к а. Від деяких власних назв можуть бути сформовані декілька прикметників, наприклад *gaulliste* і *gaullien*. Перший прикметник стосується політичних поглядів, концепцій генерала де Голля, його прихильників, партії тощо і перекладається на українську мову прикметником голістський. Другий стосується безпосередньо особистості де Голля, стилю його мови тощо і перекладається зазвичай прикметником деголівський або за допомогою власне імені де Голля.

У мові преси часто використовуються прикметники, сформовані від прізвищ і імен літературних персонажів. Засоби перекладу в цьому випадку аналогічні зазначеним вище (пункти *a* і *б*). Наприклад: *déjeuner pantagruélique* можна перекласти як *пантагрюелівський (або рясний) обід*.

Опущення прийменника *de* перед власною назвою:

При позначенні міністерств, урядів, програм, законів, резолюцій, доктрин, реформ тощо за імям їх керівників або авторів прийменник *de* перед власною назвою зазвичай опускається: *le ministère Briand*, також *le plan Marshall*, *le pacte Briand-Kellog*, *la doctrine Monroe*, *la réforme Naby* тощо.

ВПРАВИ

I. *Визначте, від яких власних імен походять ці прикметники. Знайдіть їх українські відповідники.*

Aristotélicien.

Balzacien.

Cartésien.

Dantesque.

Donquichotesque.

Dostoïevskien.

Einsteinien.

Freudien.

Gargantuesque.

Proustien.

Rabelaisien.

Rousseauiste.

Tolstoïen.

II. *Перекладіть речення, звертаючи увагу на переклад прикметників, утворених від прізвища :*

1. Mirafiori, la plus grande usine Fiat. Haut lieu des luttes ouvrières, mais aussi univers *kafkaïen*.

2. La plupart des savants estiment que les débris de comète, freinés par l'atmosphère de Jupiter, ne modifieraient pas sensiblement la structure interne de la planète. Or, d'autres scénarios laissent entrevoir des phénomènes plus *dantesques*.

3. La vision *miterrandienne* de la révolution se situe entre celle de Michelet et celle de Jaurès. Elle en a le lyrisme, l'élan, la générosité, la bonne conscience, la dramaturgie, la grandiloquence, le sens *hugolien* de la fièvre maîtrisée.

4. Quel est donc le *machiavélique* spécialiste en déstabilisation de premiers ministres qui a pu faire, hier, cette brutale déclaration?

5. A la société fermée que fut le gaullisme *gaullien* succède la société ouverte préconisée par le nouveau Président de la République.

6. L'auteur du livre donne l'image de l'étrange univers *louis-philippard*, gangrené par l'argent facile.

7. Au moment où l'ère thatchérienne touchait à sa fin en Angleterre, la France constituait pour le moins une anomalie, certes partagée par d'autres pays de l'Europe latine.

8. Comment, cependant, à voir la Chine « populaire » d'aujourd'hui tiraillée entre les démons du centralisme communiste, d'une économie de marché débridée, de mafias sûres d'elles-mêmes, ne pas se poser quelques questions sur l'avenir de la prétendue civilisation « confucéenne » ? (*Communication au Forum des journalistes organisé à Séoul en septembre 1990*).

ЧАСТИНА ПЕРША. Вибір слова із ряду близьких за значенням слів..... 4

- 1.1. Дієслова *douter, se douter*
- 1.2. Прикметники *actuel, présent, contemporain, courant*
- 1.3. Іменники "*допомога*", "*підтримка*", "*сприяння*"
- 1.4. Дієслова *ajourner, retarder, remettre, reporter, renvoyer*
- 1.5. Дієслова *appeler, nommer*
- 1.6. Дієслова *apprendre, enseigner, professer, instruire, faire des cours*
- 1.7. Дієслова *s'approcher de qqch, de qqn; approcher de qqch*
- 1.8. Прийменники *avant i jusqu'à*
- 1.9. Дієслова *augmenter, croître, élever, monter*
- 1.10. Сполучники *parce que, comme, car*
- 1.11. Дієслово *comparer*
- 1.12. Прикметники *différents, divers*
- 1.13. Дієслова *diriger, orienter, guider, conduire, mener*
- 1.14. Дієслова *diviser, partager, séparer, répartir*
- 1.15. Дієслова *laisser, quitter, abandonner, rester*
- 1.16. Іменники *place, endroit, lieu*
- 1.17. Дієслова *profiter, jouir, se servir*
- 1.18. Дієслова *recevoir, accueillir, rencontrer*
- 1.19. Прийменники *sauf i outre*
- 1.20. Іменники *valeur i grandeur*

ЧАСТИНА ДРУГА. Стійкі словосполучення і конструкції, характерні

для суспільно-політичної сфери мовлення 38

- 2.1. Стійкі словосполучення зі займенником *en*
- 2.2. Безособові конструкції *il est, il existe* + іменник з неозначеним артиклем
- 2.3. Конструкція *pour* + infinitif ... *n'en ... pas moins*
- 2.4. Конструкція *pour* + прикметник + *que ...* + Subj.

- 2.5. Конструкції з безособовими дієсловами *il reste, il demeure*
- 2.6. Конструкція *tout (tous, toute, toutes)* + дієслово в заперечній формі
- 2.7. Сполучник *encore que*
- 2.8. Прийменник *quitte à*
- 2.9. Конструкції з прислівниками *mal, peu*
- 2.10. Конструкція *ne... pas que*
- 2.11. Конструкція *faire valoir*
- 2.12. Сполучення *serait-ce, fût-ce* та ін. у функції сполучникових слів
- 2.13. Adverbes avec le suffixe *-ment*
- 2.14. Конструкція *se substituer à qqn, à qqch (être substitué à qqn, à qqch)*
- 2.15. Іменник *retrouvailles*

ЧАСТИНА ТРЕТЯ. Граматичні аспекти перекладу.

Деякі структурно-семантичні особливості французьких речень..... 63

- 3.1. Переклад абсолютних дієприкметникових конструкцій
- 3.2. Переклад каузативних конструкцій
- 3.3. Переклад конструкцій *voir* + infinitif, *se voir* + infinitif
або віддієслівний іменник
- 3.4. Переклад приєднувальних конструкцій з інверсією
- 3.5. Вставні слова і конструкції

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА. Лексичні проблеми перекладу. Передача

стійких образних виразів, запозичень, неологізмів 85

- 4.1. Передача стійких образних словосполучень і фразеологізмів
у суспільно-політичних текстах
- 4.2. Передача запозичень
 - 4.2.а. Англіцизми у французьких текстах
 - 4.2.б. Переклад латинізмів
- 4.3. Передача неологізмів
- 4.4. Прикметники, утворені від прізвищ